

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки і управління

Кафедра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: Управління фінансовими ресурсами банку на прикладі
АТ КБ «ПриватБанк»

Рівень вищої освіти магістр

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Шифр і назва галузі знань

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Шифр і назва спеціальності

Освітня програма Фінанси, банківська справа та страхування

КВРФБС 018214.01.17.00

Виконала: студентка II курсу група ФБСМ-22-1 _____ Тетяна СЕРЕДА
Шифр Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник канд. екон. наук, доцент _____ Катерина ЛАРІОНОВА
Науковий ступінь, звання Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Нормоконтролер _____
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

До захисту допускаю:
Завідувач кафедри ФБСС _____ Ніла ХРУЩ
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

_____ 2023 р.

Зміст

	С.
Вступ	5
1 Теоретичні основи управління фінансовими ресурсами банку	9
1.1 Сутність та кваліфікація фінансових ресурсів банку	9
1.2 Основні складові процесу управління фінансовими ресурсами банку	19
2 Аналітичні основи управління фінансовими ресурсами банківських установ	27
2.1 Аналіз фінансових ресурсів банківської системи України за 2020-2022 роки	27
2.2 Аналіз фінансово-господарської діяльності АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки	37
3 Напрями вдосконалення управління фінансовими ресурсами АТ КБ «ПриватБанк»	46
Висновки	65
Список використаних джерел	69
Додатки	75

Вступ

Актуальність теми. Враховуючи складну ситуацію загалом у світі, пов'язану з впливом коронакризи, яка стала викликом для економіки багатьох країн, а також воєнну агресію з боку росії, дуже важливо, щоб вітчизняна банківська система продовжувала ефективно функціонувати, адже збій діяльності банківських установ може завдати серйозної шкоди економіці, яку вони обслуговують. Саме тому банківським установам надзвичайно важливо здійснювати ефективне формування й управління фінансовими ресурсами, оскільки вони забезпечують діяльність та існування банку, а також є важливою передумовою їх прибутковості, підтримки достатньої ліквідності та довіри з боку клієнтури. Забезпечення фінансовими ресурсами сприяє підвищенню можливостей банків у задоволенні поточних та інвестиційних потреб юридичних та фізичних осіб у додаткових грошових коштах. Ресурсне забезпечення банківських установ складається із власних та залучених фінансових ресурсів, а тому дуже важливо визначити та проаналізувати фактори які негативно впливають на формування кожного із зазначених видів. Таким чином, комплексна розробка теоретико-методичних питань, що розкривають зміст підходів до розгляду суті фінансових ресурсів банку їх класифікації, особливостей управління їх формуванням і використанням, є важливою і актуальною проблемою в сучасній банківській справі України.

Зазначені проблеми поставили нові теоретичні та практичні завдання перед ученими в плані розроблення ефективних моделей управління фінансовими ресурсами банків. Питанням забезпечення банківських установ фінансовими ресурсами присвячено досить багато наукових праць, як вітчизняних так і зарубіжних вчених, а саме: М. Алексеєнко, В. Алексійчука, С. Барановського, О. Васюренко, Е. Гілла, А. Важжової, О. Дзюблюка, О. Заруби, С. Єгоричевої, Л. Кузнецової, О. Кириченко, Р. Коттера, В. Міщенко, А. Мороза, К. Раєвського, М. Савлука, П. Роуза, Ф. Форда, В. Федосова, С. Циганова та інших.

Унаслідок фінансової нестабільності на глобальному рівні та у вітчизняній банківській системі, проблеми управління формуванням та використанням фінансових ресурсів банків потребують подальшого дослідження, а також критичного перегляду деякі традиційні підходи до систематизації фінансових ресурсів, до механізмів їх формування, а також до державної політики в галузі банківського регулювання, страхування вкладів.

Також великого значення та актуальності набуло комплексне дослідження методів формування фінансових ресурсів вітчизняних банків в умовах воєнного стану, яке б узагальнило фактори, що негативно впливають на ресурсне забезпечення банків та створило підстави для визначення шляхів подолання проблем в частині управління ресурсним потенціалом банківських установ.

Нагальна потреба в розв'язанні наукових і практичних проблем управління фінансовими ресурсами вітчизняних банків зумовила вибір теми кваліфікаційної роботи, її структуру, мету та завдання.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування та удосконалення науково-методичних підходів і розроблення практичних пропозицій щодо управління залученням фінансових ресурсів банківських установ для підвищення їх прибутковості та фінансової стійкості.

Зазначена мета зумовила постановку та необхідність розв'язання наступних завдань:

- дослідити економічну природу поняття фінансові ресурси банку з метою визначення оптимального складу його ресурсного портфеля;
- дослідити сучасну класифікацію фінансових ресурсів банківської установи;
- розглянути особливості побудови процесу управління фінансовими ресурсами банку;
- проаналізувати динаміку змін фінансових ресурсів банківської системи України під впливом коронакризи і воєнного стану в країні;
- проаналізувати фінансово-господарський стан АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки;
- дослідити особливості залучення фінансових ресурсів АТ КБ

«ПриватБанк» за 2020-2022 роки;

– удосконалити систему управління фінансовими ресурсами АТ КБ «ПриватБанк».

Об'єктом дослідження є процес управління фінансовими ресурсами банківських установ в умовах нестабільності фінансового ринку.

Предметом дослідження є методичні засади та науково-практичні рекомендації щодо формування системи управління фінансовими ресурсами банку, в кризових умовах функціонування фінансового ринку України.

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі використано наступні загальнонаукові та спеціальні методи: теоретичне узагальнення та порівняння (при дослідженні економічної сутності поняття «фінансових ресурсів банку» та «ресурсної бази»); аналізу і синтезу (для аналізу стану фінансових ресурсів банків України, для аналізу фінансово-господарського стану банку); системний та ситуаційний підходи (при з'ясуванні факторів впливу на формування фінансових ресурсів банку); методи абстрактного і конкретного (для вивчення організації та порядку формування та використання фінансових ресурсів банківських установ в цілому та кожної їх складової зокрема); абстрактно-логічний метод (для визначення шляхів удосконалення процесу управління фінансовими ресурсами банківської установи); метод теоретичного узагальнення (при формуванні вступу та висновків кваліфікаційної роботи).

Інформаційною базою кваліфікаційної роботи є законодавчі та нормативні акти, що регулюють формування фінансових ресурсів банку, офіційні аналітичні матеріали Національного банку України та АТ КБ «ПриватБанк», наукові дослідження та праці науковців, інформаційні джерела присвячені проблемам управління фінансовими ресурсами банківських установ.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретичному узагальненні методичних підходів до удосконалення процесів управління фінансових ресурсів банківських установ. Наукову новизну кваліфікаційної роботи визначають такі положення:

удосконалено:

– систему управління фінансовими ресурсами банку шляхом розподілу її

на формуючий та функціональний блоки. На відміну від існуючих підходів до розробки систем, запропонований розподіл її на два блоки, дає можливість комплексно здійснювати управління фінансовими ресурсами банку та ґрунтується на здійсненні поетапного вибору та використанні важелів, методів, інструментів, заходів управління. Реалізація запропонованої системи управління фінансовими ресурсами спрямована на забезпечення підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами та зростання ліквідності, платоспроможності та надійності банківської установи (с. 63);

отримала подальший розвиток:

– класифікація фінансових ресурсів банківської установи, в якій запропоновані нові ознаки: за ступенем новизни відносно бізнес-процесів банківської установи (первинні фінансові ресурси, вторинні фінансові ресурси), виділення цих видів фінансових ресурсів банківської установи дозволяє оцінити міру довіри до банківської системи в суспільстві та ступінь успішності грошово-кредитної політики в країні; за часовою ознакою (відносно статичні, відносно динамічні, статично-динамічні), що дозволить визначити рівень сталості фінансових ресурсів банку в часовому вимірі та вжити заходів для підвищення його ліквідності та фінансової стійкості (с. 15-20).

Апробація результатів дослідження. Окремі результати дослідження доповідалися на VI Всеукраїнській науково-практичній конференції «Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін» (26 жовтня 2023 року), Полтавський державний аграрний університет, кафедра обліку і оподаткування.

Наукові публікації. Основні положення кваліфікаційної роботи, які висвітлюють результати дослідження, викладено у одній науковій праці загальним обсягом 0,22 друк. арк.

Структура й обсяг кваліфікаційної роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, що налічує 50 найменувань, 5 додатків. Основний текст кваліфікаційної роботи викладено на 69 сторінках комп'ютерного тексту. Робота містить 17 таблиць, 4 рисунків.

1 Теоретичні основи управління фінансовими ресурсами банку

1.1 Сутність та кваліфікація фінансових ресурсів банку

Одна з наважливих умов забезпечення фінансової стабільності держави, сталого економічного розвитку та загального добробуту – є надійна банківська система, оскільки вона забезпечує необхідний рух фінансових ресурсів, без яких функціонування ринкової економіки неможливе. Банківські установи істотно підвищують загальну ефективність виробництва, оскільки виступають посередниками у перерозподілі капіталів шляхом трансформації тимчасово вільних коштів фізичних і юридичних осіб у інвестиції. Для стабільної діяльності банку необхідною умовою є наявність достатнього обсягу фінансових ресурсів. Тому дослідження теоретичних основ поняття «фінансових ресурсів банку» має важливе значення як для розвитку фінансової науки, так і для практичної діяльності банківських установ. Відтак функціонування вітчизняних банків в умовах коронакризи та війни, вимагає особливої уваги до формування фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення стабільного розвитку вітчизняної банківської системи, а також економіки країни загалом.

Належним чином збалансовані фінансові ресурси банківських установ є важливою передумовою їх прибутковості, фінансової стійкості, підтримки достатньої ліквідності та довіри з боку всіх учасників фінансового ринку. Збільшення фінансових ресурсів дозволяє банкам посилити їхню здатність задовольняти поточні і інвестиційні потреби підприємств та домогосподарств. Тобто у сучасних умовах нестабільного розвитку фінансового ринку помітно загострилися проблеми формування та використання фінансових ресурсів банківських установ, що й зумовлює актуальність даного дослідження.

Однак, необхідно зазначити, що в економічній літературі немає єдиного та чіткого підходу до визначення сутності поняття «фінансові ресурси банку», що обумовлено складністю їх структури. У своїх працях науковці розглядають більше поняття «ресурси банку», проте дефініція «фінансові ресурси банку»

мало зустрічається, в той час як вагомого значення набуває вивчення саме їх сутності, оскільки саме від них залежить прибутковість і ліквідність банку. Це, у свою чергу, передбачає вирішення проблеми понятійного апарату процесу управління фінансовими ресурсами банків.

Як вже зазначалося, в економічній літературі не існує єдиного погляду щодо суті поняття «фінансові ресурси банку». Деякі вчені в своїх наукових працях ототожнюють такі поняття, як «банківські ресурси», «фінансові ресурси банку» та «ресурсна база», тому розглянемо більш детально відмінності цих понять.

Термін «ресурс» походить від французького слова «ressource», яке означає «засіб» або «джерело». У фінансовому та управлінському контексті, це слово використовується для позначення засобів, які можна використовувати для досягнення певних цілей чи для підтримки певної діяльності. Ресурси можуть бути фінансовими, матеріальними, людськими, природними, інформаційними та іншими видами активів, необхідних для успішного функціонування організацій, підприємств, чи проєктів [4].

Тому поняття «банківські ресурси» є більш широким ніж «фінансові ресурси банку» і охоплює, крім фінансових, матеріальні, трудові й інформаційні ресурси та інші. Більшість науковців розглядають банківські ресурси саме з фінансового погляду, і це, насамперед, пов'язано із ситуацією, при якій забезпечити банк іншими видами ресурсів не можливо без наявності відповідного обсягу фінансових ресурсів, тобто коштів, за які їх можна придбати.

Розглянемо більш детально різні погляди науковців на суть поняття «фінансові ресурси банку», які наведені в таблиці 1.1.

Науковець Азаренкова Г. М. зазначає, «що банківські ресурси за своєю суттю є фінансовими ресурсами» [1]. Тобто, вона ототожнює «банківські ресурси» та «фінансові ресурси», наголошуючи, що в «ієрархічній структурі ресурсного потенціалу першочергова роль відводиться саме фінансовим ресурсам, оскільки інші види ресурсів можуть бути придбані при достатньому обсязі фінансових ресурсів». Однак, як вже зазначалося вище, ми не погоджуємося з такою думкою, і вважаємо, що поняття «банківські ресурси» є більш ширшим ніж поняття «фінансові ресурси».

Таблиця 1.1 – Дослідження поняття «фінансові ресурси банку»

Автор та джерело	Визначення
Дрогоруб І.В. [17]	«Фінансові ресурси банку – це сукупність грошових коштів (власні, залучені, запозичені), які знаходяться у розпорядженні банку, є джерелом його виробничого та соціального розвитку, використовуються ним для здійснення дохідних операцій з метою досягнення високих фінансових результатів»
Коваль С. [28]	«Фінансові ресурси банку – це сукупність акумульованих з різних джерел коштів, які формуються у процесі розподільчих та перерозподільчих відносин і використовуються у банківській діяльності з метою отримання прибутку»
Васюренко О. В., Федосік І. М. [4]	«Фінансові ресурси банку – це сукупність власних, залучених і цільових коштів банку, що перебувають у безпосередньому його розпорядженні й використовуються ним для здійснення визначеної банківської діяльності»
Бойко Д.І, Коковіхіна О.О., Цебенко О.В. [3]	«Фінансові ресурси банку – це сукупність власних, залучених та запозичених грошових коштів та їх еквівалентів, що знаходяться в його розпорядженні і використовуються для здійснення банківської діяльності»
Діба М.І., Якімлюк Я.П. [15]	«Фінансові ресурси банку — це залучені та позичені банком кошти суб'єктів економічної діяльності та фізичних осіб, а також власні банківські кошти (власний капітал), які перебувають у розпорядженні банку і використовуються ним для кредитних, інвестиційних та інших активних операцій, а також для надання послуг (гарантійних, посередницьких, консультаційних, інформаційних, трастових тощо) з метою отримання достатнього прибутку»
Д'яконова І. І. [19]	«Фінансові ресурси банку слід розглядати як частину ресурсів банку, що формується в результаті мобілізації грошових коштів економічних агентів шляхом залучення та позичення, трансформованих за строками, сумами та ризиками відповідно до параметрів розміщення в активи банку шляхом їх адаптації, та власного капіталу (внесеного акціонерами, створеного в результаті діяльності та накопиченого в результаті дооцінки активів), використання яких, як очікується, приведе до збільшення економічних вигід банку у майбутньому»
Автори які ототожнюють поняття «банківські ресурси» і «фінансові ресурси банку»	
Заруба О.Д. [22]	«Банківські ресурси складають всю величину коштів, які може використати банк для проведення своїх операцій, насамперед, кредитних. Складовими ресурсів банку є його власні та залучені від інших юридичних та фізичних осіб кошти»
Савлук М.І., Мороз А.Н. [44]	«Ресурси банківських установ – це сукупність грошових коштів, що знаходяться у розпорядженні банку і використовуються ним для виконання своїх операцій»
Андрейків Т.Я., Сенищ П.М., Сивуляк М.М. [2]	«Банківські ресурси – це сукупність грошових коштів, які знаходяться у розпорядженні банку і використовуються ним для здійснення кредитних, інвестиційних та інших активних операцій»

Джерело: систематизовано автором

Заруба О.Д так само поняття «банківські ресурси» використовує як

синонім «фінансових ресурсів банку», тобто даючи визначення «банківським ресурсам» він наголошує на тому, що це «вся величина коштів, які може використати банк для проведення своїх операцій, насамперед, кредитних», а також «складовими ресурсів банку є його власні та залучені від інших юридичних та фізичних осіб кошти» [22]. Знову ми спостерігаємо, що деякі автори ототожнюють такі різні поняття.

Визначення «фінансових ресурсів банку» яке дає Бойко Д. І, Коковіхіна О. О., Цебенко О. В. [3], знімає той недолік, що багато авторів при тлумаченні даного поняття не враховують значення слова «кошти». Необхідно зазначити, що кошти – це не тільки гроші але і їх еквіваленти (матеріальні цінності, капітал).

Коваль С. дає більш ширше поняття фінансовим ресурсам банку, на її думку «це сукупність акумульованих з різних джерел коштів, які формуються у процесі розподільчих та перерозподільчих відносин і використовуються у банківській діяльності з метою отримання прибутку» [28]. Тобто в даному визначенні прослідковується вже, що це саме фінансові ресурси, а також вказуються джерела формування та напрямки їх використання.

На думку О. В. Васюренко та І. М. Федосіка, «фінансові ресурси банку – це сукупність власних, залучених і цільових коштів банку, що перебувають у безпосередньому його розпорядженні й використовуються ним для здійснення визначеної банківської діяльності» [4]. Такий підхід до поняття «фінансові ресурси» дозволяє розглянути їх не лише в контексті формування, а й використання коштів, що перебувають у безпосередньому розпорядженні банківської установи.

Дослідивши концептуальні підходи до тлумачення поняття «фінансові ресурси банку», що розглядається вітчизняними вченими, доходимо висновку, що сьогодні не існує єдиного визначення його суті. Проте систематизація та аналіз різних точок зору, які розкривають зміст поняття «фінансові ресурси банку», дають змогу констатувати, що воно є досить багатограним. Таким чином, враховуючи напрацювання провідних науковців ми вважаємо, що, розкриваючи економічний зміст поняття «фінансові ресурси банку», необхідно враховувати наступні аспекти: мету та право використання, джерела формування, а також матеріальний вияв фінансових відносин.

З огляду на вище проведений аналіз, вважаємо, що найбільш науково обґрунтованим є розглядати поняття фінансових банківських ресурсів – як сукупність грошових та не грошових ресурсів, які є в розпорядженні банківської установи на засадах власності та тимчасового користування (залучені і позичені) і спрямовуються на забезпечення всіх напрямків його діяльності – забезпечення ліквідності, отримання прибутку, зміцнення позицій на грошовому ринку, розвиток матеріально-технічної бази, тощо. Для банківського менеджменту фінансові ресурси існують у двох виразах, по-перше, як сукупність джерел їх формування (пасиви) і по-друге, як сукупність напрямів їх розміщення (активи). Таким чином, в залежності від конкретних завдань управління фінансовими ресурсами може використовуватися як пасивна так і активна форма їх виразу.

«Незважаючи на те, що в науковій літературі немає єдиного підходу до трактування сутності зазначених вище термінів, всі визначення науковців досить схожі за змістом. Зважаючи на різнобічне значення цих понять, які знаходяться під впливом великої кількості чинників, ефективне їх використання є передумовою високих стандартів економічного розвитку країни. На нашу думку, важливішим є не саме трактування способу залучення банком максимальної кількості ресурсів, а раціональне їх використання, спираючись на потреби економіки для подальшого розвитку» [15].

Взаємозв'язок між цими поняттями проявляється у тому, що вони є джерелом продуктивного виконання банківськими установами своїх функцій, забезпечують вирішення як поточних так і стратегічних завдань. Вони мають дуже важливе значення у діяльності банків, оскільки наявність відповідної їх кількості, достатньої для забезпечення фінансової стабільності та економічного розвитку, дає можливість успішно функціонувати як окремій банківській установі, так і банківській системі загалом.

Фінансові ресурси банку, якщо вони збалансовані за складом та структурою є важливою передумовою прибутковості банку, підтримки його достатньої ліквідності та довіри з боку всіх учасників фінансового ринку. Тому досить важливим є питання типології структурних складових елементів та систематизація сукупності фінансових ресурсів банку.

На основі досліджень різних думок науковців, нами систематизована та

удосконалена класифікація за найбільш суттєвими ознаками, яка має допомогти у вирішенні наступних управлінських рішень, а саме: забезпечити здійснення активних операцій банку у визначених обсягах і напрямках; знайти джерела фінансових ресурсів з мінімальною вартістю. Запропонована класифікація фінансових ресурсів банку за різними ознаками показана на рисунку А. 1 (додаток А).

Перша ознака за якою фінансові ресурси можна поділити на окремі види, це направленість ресурсних потоків відносно банку:

– вхідні фінансові ресурси, також відомі як ресурси-витрати, представляють собою фінансові потоки, що надходять до банківської установи. Ці потоки становлять пасивну частину балансу банку і є важливими складовими для формування фінансових ресурсів банку та отримання прибутку від його діяльності. Прикладами вхідних фінансових ресурсів є: грошові надходження на кореспондентські рахунки банківської установи (інші банки або фінансові установи можуть переказувати гроші на кореспондентські рахунки банку для здійснення різних операцій); кошти, що надходять на розрахункові і поточні рахунки юридичних осіб і фізичних осіб (це гроші, які клієнти вносять на свої банківські рахунки для здійснення різних операцій та зберігання); залучені депозити; міжбанківські кредити в момент надходження (банки можуть взяти кредити в інших банках для забезпечення ліквідності). Ці вхідні фінансові ресурси становлять основу для фінансового функціонування банку і визначають його можливість надавати кредити та інші фінансові послуги;

– фінансові ресурси, створені у процесі діяльності банку, відомі як ресурси-результати. Ці ресурси виникають як наслідок різних фінансових операцій та діяльності банку. До них можна віднести: активи банку, прибуток від його діяльності, придбання нового обладнання та приміщень при розширенні діяльності банківської установи (якщо банк розширює свою діяльність або відкриває нові філії, він може здійснювати інвестиції в нове обладнання і приміщення для забезпечення цього росту) тощо. Ці фінансові ресурси є важливими для діяльності банку і можуть впливати на його прибуток, ризики та можливість надавати різні фінансові послуги;

– вихідні фінансові ресурси представляють собою грошові потоки, які

виходять з кореспондентських рахунків банківської установи в різні напрямки. Вони включають в себе наступні складові: операції з розміщення залучених в тимчасове користування фінансових ресурсів і власних коштів, платежі за дорученням клієнтів, залучені платні пасиви (це грошові кошти, які банк залучає від клієнтів та інших джерел з метою отримання прибутку) та інші. Вихідні фінансові ресурси важливі для банку, оскільки вони визначають його зобов'язання та витрати, пов'язані з операціями та обслуговуванням клієнтів. Точне керування цими ресурсами є важливою частиною фінансового управління банку [6].

Запропонований поділ фінансових ресурсів дійсно допомагає в аналізі та управлінні фінансами банку, оскільки він надає структурований погляд на джерела та використання коштів. Це дозволяє банку краще розуміти, звідки йдуть гроші і на що вони витрачаються, і приймати відповідні управлінські рішення.

Друга ознака, за вартістю фінансових ресурсів, за якою виділяються три їх групи: безкоштовні, дешеві і дорогі [3]. Поділ фінансових ресурсів на безкоштовні, дешеві та дорогі ґрунтується на їхньому вартісному ефекті для банку. Безкоштовні ресурси - це ресурси, які банк отримує без необхідності платити відсотки або інші витрати за їх використання. Найтипівішим прикладом є власний капітал банку (внутрішні ресурси), який не потребує виплати відсотків або інших платежів. Залишки коштів клієнтів, за якими не нараховуються відсотки, також можуть вважатися безкоштовними ресурсами. Дешеві ресурси – це ресурси, які банк отримує за відносно низькою відсотковою ставкою або іншими невеликими витратами. Наприклад, депозити до запитання, за якими банк може нараховувати відсотки, але ці ставки зазвичай нижчі, ніж для інших видів депозитів. Деякі види позик, наприклад, від державних банків або на міжбанківському ринку, також можуть бути віднесені до цієї категорії. Дорогі ресурси – це ресурси, які банк отримує за високою відсотковою ставкою або з великими додатковими витратами. Термінові депозити, де відсоткові ставки зазвичай вищі, або ресурси, які банк змушений залучати на міжбанківському ринку за високими ставками, можуть бути включені до цієї категорії.

Цей поділ допомагає банку керувати своїми фінансовими ресурсами,

враховуючи вартість і ризику. Безкоштовні ресурси сприяють підвищенню прибутковості, дешеві ресурси зменшують витрати, але дорогі ресурси можуть вплинути на рентабельність банку. Керування цими ресурсами допомагає досягати фінансових цілей і підвищувати ефективність банківської діяльності.

Найбільш розповсюдженим є поділ фінансових ресурсів за джерелами формування на власні, залучені та позичені [3; 17; 21; 44]. Власні фінансові ресурси – це ресурси, які належать безпосередньо банку. Сюди входить власний капітал банку, прибуток, акумульований за попередні періоди, та інші активи, які банк набув внаслідок своєї діяльності. Залучені фінансові ресурси – це грошові кошти, які банк залучає від клієнтів та інших джерел з метою розширення свого фінансового обсягу. Сюди входять різні види депозитів фізичних та юридичних осіб, а також інші кошти, які банк залучає на комерційних умовах. Позичені фінансові ресурси – це грошові кошти, які банк одержує в установ, які надають позики. Це може бути позики від інших банків, центральних банків, а також інші види боргових зобов'язань.

Однак в даному підході мають місце розбіжності в трактуванні окремих видів фінансових ресурсів. Науковець Остапишина Т. П. дає наступне визначення «позиченим ресурсам - це грошові кошти кредиторів та інвесторів, мобілізовані банками на певних умовах на міжбанківському та фондовому ринках» [6], однак необхідно врахувати, що під визначення процесу «мобілізації коштів на фондовому ринку» підходить також продаж акцій банку, за рахунок яких формується статутний капітал банку, а це вже є власний капітал банку.

За ознакою «джерела формування» фінансові ресурси банку поділяються на стартові (статутний капітал) та створені в процесі діяльності банку (залучені кошти і нерозподілений прибуток). Дана класифікація фінансових ресурсів враховує час створення фінансових ресурсів, однак не враховує характер залучення фінансових ресурсів.

За ознакою «за терміном знаходження в розпорядженні банку», фінансові ресурси поділяються на постійні та тимчасові. Постійні фінансові ресурси, це ресурси, що постійно знаходяться у розпорядженні банківської установи та можуть вилучатися тільки при її реорганізації або у випадку ліквідації (кошти статутного фонду). Тимчасові фінансові ресурси – це ресурси, що знаходяться у

розпорядженні банківської установи протягом визначеного терміну (залучені і позичені кошти) [23]. Дана класифікація фінансових ресурсів банку дозволяє визначити ступінь їх сталості та вжити заходів для підвищення фінансової стійкості банку.

Фінансові ресурси банку також ще групують за ознакою – за можливістю прогнозування їхнього розміру. При цьому виділяють фінансові ресурси банківської установи, що піддаються прямому прогнозуванню та непрямому. Фінансові ресурси, що піддаються прямому прогнозуванню – це фонди банку і нерозподілений прибуток), а фінансові ресурси, що піддаються непрямому прогнозуванню – це кошти в розрахунках, залишки тимчасово вільних коштів на розрахункових рахунках підприємств і організацій, деякі інші джерела банківських ресурсів.

Враховуючи всі вищезгадані класифікації фінансових ресурсів, ми пропонуємо додати вже до існуючих нові ознаки класифікації фінансових ресурсів, а саме «за ступенем новизни відносно бізнес-процесів» та «за часовою ознакою».

Фінансові ресурси банку «за часовою ознакою», поділяються на: відносно статичні ресурси – це фінансові ресурси, які постійно знаходяться у розпорядженні банківської установи і можуть вилучатися тільки при її ліквідації або реорганізації (кошти статутного капіталу, придбані власність, таку як будівлі та обладнання тощо); відносно динамічні ресурси – це фінансові ресурси, які знаходяться в розпорядженні банку на протязі визначеного строку (залучені та запозичені кошти, орендовані приміщення); статично-динамічні ресурси – це ресурси, які знаходяться в розпорядженні банку, проте можуть бути вилучені власниками без попереднього прогнозу (кошти в розрахунках, залишки тимчасово вільних коштів на рахунках суб'єктів господарювання тощо).

Запропонована класифікація фінансових ресурсів дійсно дозволяє визначити рівень сталості фінансових ресурсів банківської установи в часовому вимірі. Це важливий аспект для ефективного управління фінансовими ресурсами банку, оскільки дозволяє розробляти стратегії для забезпечення фінансової стійкості та сталості у довгостроковій перспективі. На основі такої класифікації банк може вживати відповідних заходів, щоб збільшити рівень фінансової

стійкості та гнучкості управління ресурсами відповідно до їхньої сталості.

Досить важливим, на нашу думку є поділ фінансових ресурсів за ознакою «за ступенем новизни відносно бізнес-процесів банківської установи». Ця класифікація дозволяє банку розрізняти фінансові ресурси, що раніше не обертались на фінансовому ринку, від ресурсів, які вже були в обігу, і керувати ними відповідно.

Первинні фінансові ресурси можуть включати в себе ресурси, які банк залучає вперше, такі як залучення коштів від держави, нові депозити від фізичних і юридичних осіб, а також кошти, що надходять внаслідок нових господарських операцій та інших джерел. Вони мають первинний характер і можуть вимагати специфічних стратегій та підходів до залучення та управління.

Вторинні фінансові ресурси вже були в обігу на фінансовому ринку та можуть включати в себе ресурси, що залучалися раніше в інших суб'єктів господарювання. Управління такими ресурсами може включати стратегії щодо їх рефінансування, реконструкції та оптимізації.

Ця класифікація допомагає банку ліпше розуміти та керувати своїми фінансовими ресурсами в контексті їхньої новизни та історії обігу на ринку. Використання класифікації фінансових ресурсів за даною ознакою має практичне значення, оскільки:

- стабільність економіки та фінансового ринку. Зростання частки перших фінансових ресурсів (первинних) може вказувати на поліпшення економічних умов, стабілізацію фінансового ринку та збільшення доходів суб'єктів господарювання і громадян. Ця тенденція може бути позитивним сигналом щодо стану економіки країни;

- розвиток фінансового ринку. Збільшення частки других фінансових ресурсів (вторинних) свідчить про розширення ролі фінансових посередників і різноманітність фінансових інструментів на ринку. Це може бути індикатором розвитку фінансової системи та її інституційної структури;

- довіра до банківської системи. Рівень довіри суспільства до банківської системи може впливати на структуру фінансових ресурсів. Збільшення частки ресурсів, які раніше не обертались на ринку (первинних), може свідчити про довіру громадян до банків та їхньої готовності зберігати кошти в банках;

– оцінка ефективності грошово-кредитної політики. Аналіз розподілу фінансових ресурсів за цією класифікацією дозволяє оцінити ефективність грошово-кредитної політики в країні. Він може вказувати на те, як успішно політика банківської системи сприяє притоку нових коштів, розвитку фінансового ринку та створенню довіри у суспільстві.

Ця класифікація фінансових ресурсів допомагає банкам, регулятору та аналітикам краще розуміти динаміку та структуру ринку фінансових ресурсів, а також здійснювати ефективніше управління ними.

Таким чином, запропонована класифікація фінансових ресурсів банку дозволяє більш ефективно здійснювати стратегічне управління діяльністю банківської установи загалом та його фінансовими ресурсами зокрема. Ця класифікація стає невід'ємною частиною стратегічного управління банківською установою і допомагає досягати кращих фінансових показників, збільшувати прибутковість, зменшувати ризики та забезпечувати платоспроможність. Управління фінансовими ресурсами - це складний і багатоаспектний процес, і правильна класифікація допомагає банку зрозуміти, які ресурси він має, як їх найкраще використовувати та як управляти їхніми ризиками. Це стає фундаментальною частиною успішного банківського бізнесу та сприяє розвитку банківського сектору в цілому.

1.2 Основні складові процесу управління фінансовими ресурсами банку

У сучасних складних умовах розвитку вітчизняного фінансового ринку, проблема залучення необхідного обсягу фінансових ресурсів надзвичайно актуалізувалася, а це потребує від банківських установ розробки та впровадження ефективної політики залучення та управління фінансовими ресурсами банків.

Найважливішою складовою системи управління банківської установи є – управління фінансовими ресурсами. «Управління фінансовими ресурсами банку є складовою фінансового менеджменту банку, і представляє собою процес

формування фінансових ресурсів у тісному взаємозв'язку з їх розміщенням» [33].

Ефективне управління фінансовими ресурсами банку відіграє важливу роль у забезпеченні стабільності, прибутковості та ліквідності банку. Розглянемо основні результати діяльності які досягає банківська установа при ефективному управлінні фінансовими ресурсами (таблиця 1.2)

Таблиця 1.2 – Основні результати діяльності, які досягає банківська установа при ефективному управлінні фінансовими ресурсами

Основні результати діяльності	Характеристика
1	2
1. Стабільність та надійність	Ефективне управління фінансовими ресурсами допомагає банку забезпечити стабільність та надійність своєї фінансової позиції. Це важливо для того, щоб банк міг вчасно виконувати свої фінансові зобов'язання перед клієнтами та контрагентами.
2. Мінімізація ризиків	Ефективне управління фінансовими ресурсами допомагає банку ідентифікувати, оцінити та керувати різними видами ризиків, такими як кредитний ризик, процентний ризик, ризик ліквідності та інші. Це сприяє запобіганню фінансовим кризам та збитковій діяльності банку.
3. Підвищення прибутковості	Ефективне управління фінансовими ресурсами дозволяє банку оптимізувати розподіл капіталу та ресурсів, що призводить до підвищення прибутковості та рентабельності банку.
4. Оптимізація витрат	Банки, що ефективно управляють фінансовими ресурсами, можуть знизити витрати на управління активами та пасивами, автоматизувати процеси та збільшити ефективність.
5. Додаткове залучення і збереження клієнтів	Ефективне управління фінансовими ресурсами дозволяє банку пропонувати конкурентоспроможні фінансові продукти та послуги, що допомагає залучати нових клієнтів та зберігати існуючих
6. Збалансованість співвідношення між ризиками та прибутками	Ефективне управління фінансовими ресурсами допомагає банку збалансувати ризики та прибутки, що є ключовим аспектом забезпечення стійкості та прибутковості.
7. Ефективне управління ліквідністю	Банки повинні мати належну ліквідність для того, щоб виконувати свої фінансові зобов'язання в строк та відповідати потребам клієнтів. Ефективне управління фінансовими ресурсами дозволяє керувати ліквідністю.
8. Відповідність законодавству та нормативам	Банки повинні дотримуватися різних законодавчих та регуляторних вимог. Ефективне управління фінансовими ресурсами допомагає забезпечити відповідність цим вимогам.

Джерело: систематизовано на основі [8; 18; 20; 30]

Загалом, ефективне управління фінансовими ресурсами банку є ключовим фактором для досягнення його стратегічних цілей, забезпечення стійкості та

успішності на ринку фінансових послуг.

Для того щоб ефективно управляти фінансовими ресурсами банку команді менеджерів потрібно розробити таку модель процесу управління фінансовими ресурсами, яка б давала можливість банку досягати основної мети своєї діяльності це – максимізації прибутку при оптимальних ризиках.

Управління фінансовими ресурсами банківської установи, варто здійснювати на основі структурно-логістичного підходу. Структурно-логістичний підхід управління фінансовими ресурсами банку передбачає організацію фінансових ресурсів та оптимізацію фінансових процесів за допомогою структурованих логістичних методів та принципів. Основна ідея цього підходу полягає в тому, щоб забезпечити оптимальний потік фінансових ресурсів в банку та ефективно їх використання.

Основні аспекти структурно-логістичного підходу до управління фінансовими ресурсами банку включають:

- оптимізація процесів. Банк визначає ключові фінансові процеси та оптимізує їх для зменшення витрат, підвищення ефективності та зниження ризиків;
- управління ланцюгом постачання фінансових ресурсів. Підхід аналогічний до логістичного управління ланцюгом постачання в інших галузях. Банк аналізує різні джерела фінансування, оптимізує їх інтеграцію та розміщення на балансі;
- моніторинг та аналіз. Використовуючи структурно-логістичний підхід, банківська установа активно моніторить та аналізує використання фінансових ресурсів, щоб вчасно виявляти проблеми та можливості їх вирішення;
- ресурсна оптимізація. Банк спрямовує зусилля на оптимізацію ресурсів, зокрема, капіталу, ліквідності та прибутковості, з метою досягнення оптимальних показників в кожній з цих областей;
- керування ризиками. Оцінка та керування ризиками важливий аспект структурно-логістичного підходу, оскільки банк зосереджується на зниженні ризиків та забезпеченні фінансової стійкості;
- планування та стратегічне управління. Банк розробляє стратегії управління фінансовими ресурсами, які враховують цілі та завдання банку на

довгострокову та короткострокову перспективу.

Суть структурно-логістичного підходу полягає в застосуванні принципів логістики до управління фінансовими ресурсами з метою підвищення ефективності, зниження витрат та забезпечення стійкості та прибутковості банку. Цей підхід дозволяє банку краще розуміти та керувати рухом фінансових ресурсів, оптимізуючи їх використання та досягаючи стратегічних цілей.

Враховуючи структурно-логістичний підхід, процес управління фінансовими ресурсами пропонуємо проводити у наступній послідовності (рисунок 1.2). Запропонований процес передбачає сім основних етапів управління фінансовими ресурсами банку.

Перший етап процесу передбачає формування інформаційної бази щодо фінансових ресурсів банку, що включає процес збору та обробки всієї фінансової звітності, необхідної для аналізу обсягу, структури, якості фінансових ресурсів банку та на основі отриманих результатів прийняття ефективних управлінських рішень. Ця інформація може бути представлена у різних форматах та джерелах, і її потрібно об'єднати в одну інформаційну систему. Для цього необхідно створити єдину базу даних банку, яка включає в себе фінансову інформацію про всі види діяльності підприємства. База даних повинна бути добре організованою, забезпечувати зручний доступ до даних та мати високий рівень безпеки. Інформаційна база для управління фінансовими ресурсами банку повинна бути інтегрованою з іншими інформаційними системами банку, такими як системи управління ризиками, управління активами, управління ліквідністю та інші.

Другий етап процесу – загальна оцінка фінансових ресурсів банківської установи. Даний етап передбачає здійснення аналізу власних, залучених і позичених ресурсів банку, аналізу співвідношення депозитних та кредитних операцій, аналізу ризиків та ліквідності банку. Даний етап дозволяє визначити забезпеченість банківської установи фінансовими ресурсами.

Основною метою аналізу фінансових ресурсів банківської установи є визначення обсягу власних ресурсів, їх структури та динаміки; визначення обсягу залучених коштів, їх структури, а також перевірка дотримання нормативів достатності капіталу (власних коштів).

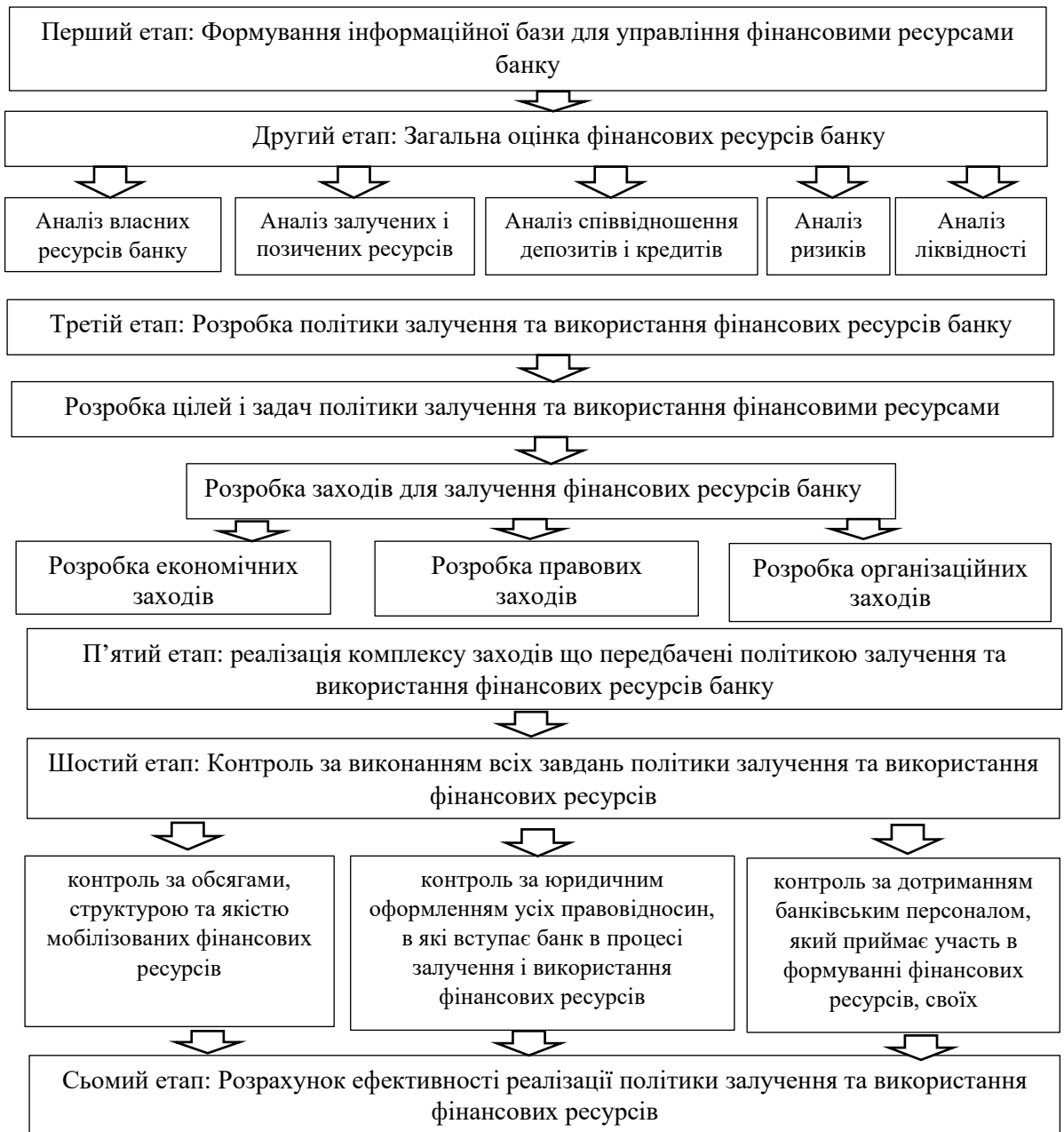

Рисунок 1.2 – Процес управління фінансовими ресурсами банківської установи

Джерело: розроблено автором на основі [8, 18]

Четвертий етап процесу – розробка політики залучення та використання фінансових ресурсів банку, яка в свою чергу є основною частиною загальної банківської політики.

«Ресурсна політика банку – це розробка системи заходів з управління процесом мобілізації коштів суб'єктів ринку для формування необхідних за обсягами й структурою ресурсів банку та подальші дії щодо їхнього розширення або звуження з метою задоволення інтересів і потреб банку, його власників та

кредиторів, а також і з урахуванням вимог регулюючих органів» [16].

Формування оптимальної політики залучення та використання фінансових ресурсів банку викликає необхідність чіткого визначення основних цілей (стратегічних та тактичних) та завдань.

Основними цілями банківської установи при здійсненні політики залучення фінансових ресурсів банку має стати:

- створення вихідних умов для ефективного функціонування банку, а саме: формування оптимального власного капіталу; формування та нарощування резервного фонду та інших фондів; залучення ресурсів як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках; оптимізація та покращення якості депозитного портфеля банківської установи;
- дотримання якісних параметрів діяльності банку: дотримання вимог центрального банку; орієнтація банку на мінімізацію витрат та ризиків; досягнення оптимального рівня позиції ліквідності, рентабельності, фінансової стійкості.

Тобто, реалізація функції фінансового посередництва на фінансовому ринку та в економіці передбачає мобілізацію банківськими установами тимчасово вільних коштів юридичних і фізичних осіб із подальшим спрямуванням сформованих ресурсів на задоволення потреб бізнесу в інвестиціях.

Для вирішення поставлених цілей управління фінансовими ресурсами банківська установа повинна вирішувати такі завдання:

- дотримуватися всіх встановлених регулятором економічних нормативів;
- чітко та ефективно організувати роботу працівників банківської установи, які безпосередньо обслуговують клієнтів банку та відповідають за операції з формування фінансових ресурсів;
- не допускати наявності в банківській установі фінансових ресурсів, які не приносять доходу банку, крім обов'язкових резервів;
- підтримувати оптимальне співвідношення між власними і залученими фінансовими ресурсами;

- забезпечувати оптимальне співвідношення між депозитними та кредитними операціями;

- в процесі реалізації депозитної політики особливо приділяти увагу саме строковим депозитам, які в свою чергу забезпечують підтримку ліквідності банківської установи;

- постійно намагатись, зменшувати ризики депозитної діяльності;

- постійно розробляти новітні банківські послуги та підвищувати якість обслуговування клієнтів, що в свою чергу допоможе сприяти зростанню обсягу залучених коштів [4; 8].

Визначивши основні цілі та завдання політики залучення фінансових ресурсів, банк може перейти до процесу її реалізації, який передбачає створення умов для ефективного залучення фінансових ресурсів, за рахунок тимчасово вільних коштів юридичних і фізичних осіб.

Необхідно зазначити, що політика залучення фінансових ресурсів має складну структуру, елементи якої повинні слугувати основою для процесу залучення тимчасово вільних грошових коштів на фінансовому ринку. Серед ключових елементів політики залучення і використання фінансових ресурсів найдоцільніше виокремити наступні:

Сьомим етапом у процесі реалізації даної політики є контроль. Основними складовими даного етапу є:

- контроль за структурою та обсягами залучених фінансових ресурсів. Що стосується власних ресурсів банківської установи, то контроль необхідно поширювати як на процеси формування, так і на використання власного капіталу, а також на своєчасність здійснення необхідних відрахувань до загальних і спеціальних резервів, які контролюються з боку регулятора; щодо залучених фінансових ресурсів, то контроль має відбуватися шляхом оцінки їхнього обсягу, стабільності, структури, рівня диверсифікованості та ліквідності; в частині запозичених коштів, то контроль в першу чергу поширюється на можливі напрямки використання таких ресурсів;

- контроль за правильністю оформлення правовідносин з акціонерами, вкладниками та клієнтами є важливою частиною діяльності банківської

установи, особливо при мобілізації фінансових ресурсів;

– контроль за дотриманням банківським персоналом їхніх повноважень, передбачених правилами розподілу функціональних обов'язків, важливий для забезпечення ефективного управління фінансовими ресурсами та запобігання можливим ризикам.

Слід зауважити, що обсяг та структура фінансових ресурсів визначають фінансову стійкість та можливості банку для здійснення різних операцій і надання різних банківських послуг. Оптимальне співвідношення між прибутковістю та ліквідністю є ключовим фактором для успішної діяльності банку. Ефективне управління фінансовими ресурсами банку полягає в тому, щоб збалансувати ці показники так, щоб забезпечити прибутковість (за рахунок виділення фінансових ресурсів у доходні активи) та забезпечити ліквідність (за рахунок належної структури пасивів та резервів). Це допомагає знизити ризики, пов'язані з недостатньою ліквідністю або надмірною ризикованістю. Банки вкладають значні зусилля в управління своїми фінансовими ресурсами, щоб максимізувати їхню прибутковість та забезпечити відповідну ліквідність. Це включає в себе стратегічне планування, балансування активів та пасивів, управління ризиками, аналіз ринків та конкурентів, а також вивчення потреб інвесторів, клієнтів і вкладників. Ефективне управління фінансовими ресурсами є важливою частиною діяльності будь-якої банківської установи, оскільки це допомагає їй досягти успішності та забезпечити стійкість у динамічному банківському середовищі.

2 Аналітичні основи управління фінансовими ресурсами банківських установ

2.1 Аналіз фінансових ресурсів банківської системи України за 2020-2022 роки

Враховуючи сучасну ситуацію загалом у світі, пов'язаною з негативним впливом коронакризи, яка стала викликом для економіки багатьох країн, а також війною, яка відбувається на території нашої країни, важливо, щоб вітчизняна банківська системи продовжувала ефективно функціонувати, оскільки криза банківської системи може завдати серйозної шкоди економіці. Саме тому банківським установам надзвичайно важливо здійснювати ефективне формування та управління фінансовими ресурсами, оскільки вони забезпечують безперебійну та ефективну діяльність банку, а також напряду впливають на його фінансові результати, довіру клієнтів та конкурентоспроможність, ліквідність. Забезпеченість фінансовими ресурсами сприяє підвищенню можливостей банківських установ у задоволенні поточних та інвестиційних потреб юридичних та фізичних осіб у додаткових фінансових ресурсах. Однак у сучасних умовах розвитку вітчизняного фінансового ринку помітно загострилися проблеми формування та використання фінансових ресурсів банківських установ.

Зауважимо також, що гальмування розвитку вітчизняної банківської системи спричинюється не тільки зовнішніми проблемами, але й проблемами які є суто внутрішньосистемними, а саме: низька рентабельність активів та низький рівень капіталізації банків; відсутність ефективних механізмів та інструментів управління банківськими ризиками. Причини які вказані вище неминуче негативно впливають на сферу формування фінансових ресурсів банків.

Однак необхідно зазначити, що однією з ключових проблем банківських установ при формуванні фінансових ресурсів, яка є особливо актуальною під час війни та яку варто розглянути, є їх недостатня капіталізація. Якщо така проблема спостерігається в діяльності банків, вона буде негативно впливати, на їх

конкуентоспроможність, знизиться рейтинг надійності даних банків серед інших банків, а саме головне вони не зможуть виконувати основні вимоги Національного банку України, а це відповідно негативно відобразиться на діяльності фінансового ринку та економіки країни.

Зрозумілим є те, що, враховуючи негативний вплив пандемії, війни, а також жорстку конкуренцію на банківському ринку, не всі банківські установи здатні забезпечувати достатній рівень капіталізації, насамперед у зв'язку з недостатніми фінансовими ресурсами, а значить дані банківські установи не спроможні будуть виконувати основні функції своєї діяльності, а тому регулюючим органам не залишається нічого, окрім як здійснювати ліквідацію таких неплатоспроможних банків [45].

Звернемо увагу на те, що за період з 2020-2023 роки кількість банків знизилася з 74 до 65, що є негативною тенденцією для вітчизняного банківського сектору (рисунок 2.1).

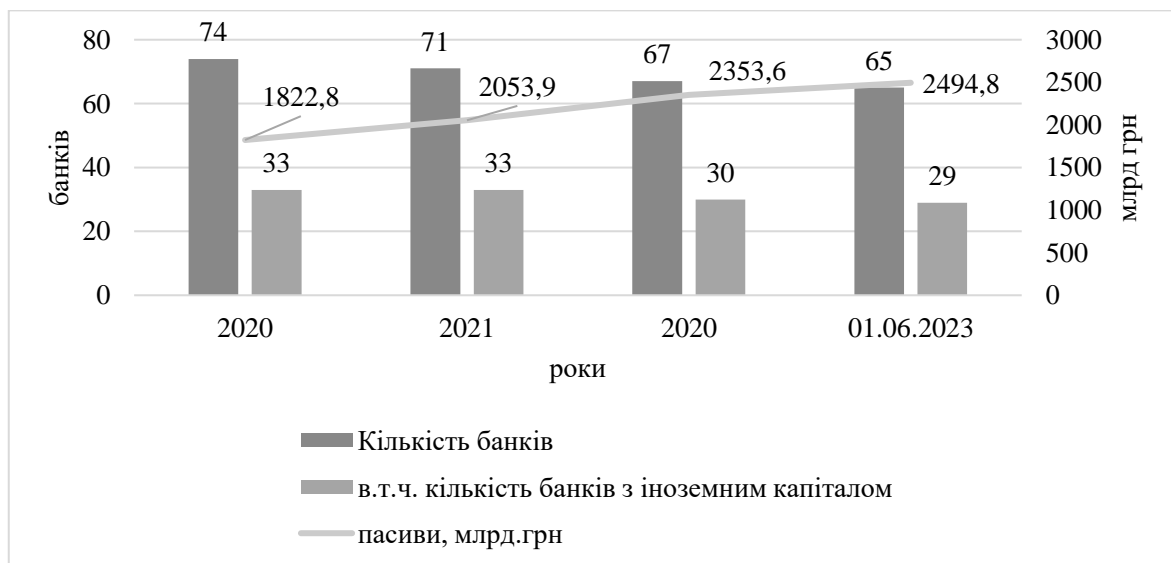

Рисунок 2.1 - Динаміка пасивів та кількості банків в Україні протягом 2020–2023 років

Джерело: систематизовано на основі [26; 40]

Незважаючи на збільшення протягом 2020–2022 років загальної суми фінансових ресурсів вітчизняних банківських установ (на 29,11%) за рахунок поступового збільшення розміру зобов'язання, а власний капітал навпаки зменшився, тому оцінювати таку тенденцію, як позитивну поки, що зарано.

Проаналізуємо динаміку фінансових ресурсів банків України за 2020-2022 роки (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1 – Динаміка фінансових ресурсів банків України за 2020-2022 роки

Показники	Роки			Відхилення абсолютне (+, -)		Темп зростання (спаду), %	
	2020	2021	2022	2021 від 2020	2022 від 2021	2021 від 2020	2022 від 2021
Власний капітал, млн грн	209460	255514	215840	+46054	-39674	121,99	84,47
в тому числі статутний капітал	479932	481535	407021	+1603	-74514	100,33	84,53
Зобов'язання, млн грн	1612174	1798250	2135043	+186076	+336793	111,54	118,73
Всього	1822814	2053928	2353592	+231114	+299664	112,68	114,59

Джерело: систематизовано на основі [39; 40]

Як видно з таблиці 2.1, «власний капітал банків зріс за період 2020–2022 року на 6380 млн грн або на 3,04%. Протягом даного періоду він змінювався неоднозначно, так у 2021 році порівняно з 2020 роком він збільшився на 46054 тис. грн або на 21,99%. Однак, вже у 2022 році порівняно з 2021 роком власний капітал вітчизняних банків зменшився на 39674 млн грн або на 15,5%, це насамперед пояснюється негативними наслідками початку воєнних дій у 2021 році. Також необхідно відмітити, що у 2022 році порівняно з попереднім роком також зменшився статутний капітал вітчизняних банків на 74514 млн грн або на 15,47%. Але вже за перші п'ять місяців 2023 року капітал банків майже досягнув рівня 2022 року, що говорить про те, що банківська система вистояла і починає далі розвиватися не дивлячись на військову агресію з боку росії. Проте власний капітал банків мав неоптимальну структуру з основною часткою статутного капіталу та непокритими збитками минулих років» [45].

Найбільшу частку фінансових ресурсів банківських установ займали зобов'язання (рисунок 2.2), яка з кожним роком зростала, а саме у 2020 році вона дорівнювала 88,51%, у 2021 році– 87,55%, у 2022 році – 90,55%. Питома вага власного капіталу в загальній сумі пасивів змінювалась нерівномірно, так у 2021

році порівняно з 2020 роком зросла на 0,96 п.п., а в 2022 році вона знизилась на 3,19 п.п.

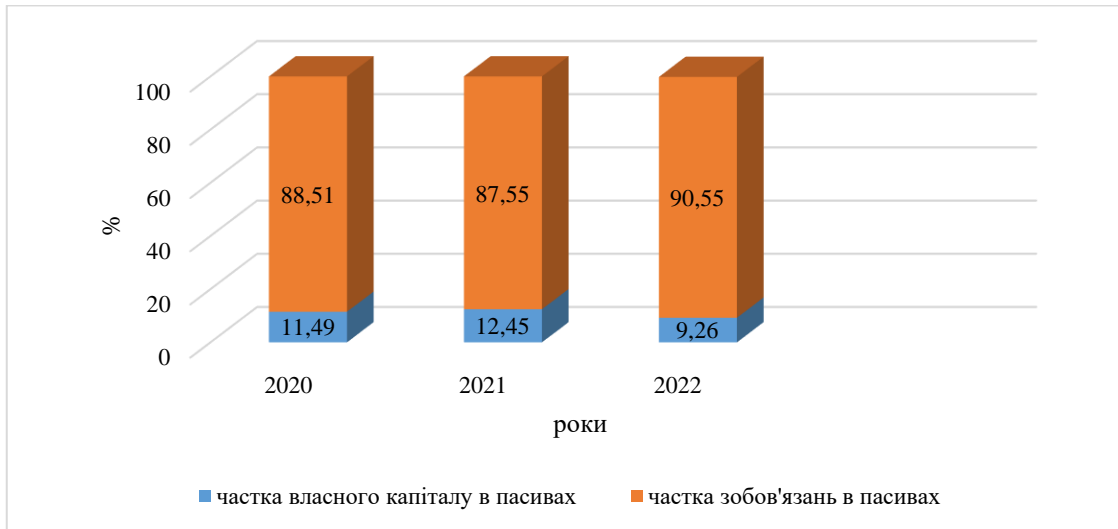

Рисунок 2.2 – Структура фінансових ресурсів банків України за 2020-2022 роки

Не дивлячись на негативні наслідки коронакризи та війни, банки попри великі втрати ефективно працюють над залученням фінансових ресурсів. Проаналізуємо більш детально динаміку обсягу та структури зобов'язань банків України за 2020-2023 роки (таблиця 2.2 і рисунок 2.2)

Таблиця 2.2 Динаміка структури зобов'язань банків України за 2020-2022 роки

Складові	Роки					
	2020, тис. грн	Питома вага, %	2021, тис. грн	Питома вага, %	2022, тис. грн	Питома вага, %
1	2	3	4	5	6	7
Кошти, отримані від НБУ	61853586	3,83	95601502	5,32	38145863	1,79
Кошти банків	30490023	1,89	36095771	2,01	21218604	0,99
Кошти клієнтів (юридичних та фізичних осіб)	1377386326	85,37	1539595617	85,64	1931258861	90,42
Фінансові зобов'язання, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	490086	0,03	205888	0,01	1041457	0,05
Боргові цінні папери, емітовані банком	508964	0,03	633019	0,04	21071	0,01

Кінець таблиці 2.2

1	2	3	4	5	6	7
Інші залучені кошти	68645044	4,25	53587756	2,98	49983004	2,34
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	861877	0,05	2134240	0,12	4644164	0,22
Відстрочені податкові зобов'язання	1000158	0,06	812458	0,05	603928	0,03
Резерви за зобов'язаннями	16733854	1,04	7492209	0,42	10711843	0,50
Інші фінансові зобов'язання	29663331	1,84	36192059	2,01	52023189	2,44
Субординований борг	9899885	0,61	8396600	0,47	10387040	0,48
Інші зобов'язання	15847785	0,98	16971094	0,94	15799166	0,74
Всього	1613380920	100	1797718211	100	2135838192	100

Протягом 2020-2022 років та в поточному році основну частку у структурі зобов'язань склали депозити, зокрема у 2020 році вона дорівнювала – 85,37%, у 2021 році – 85,64%, у 2022 році – 90,42%. Тобто, основною частиною фінансових ресурсів банківської системи України є залучені, які утворюються за допомогою депозитних операцій банківських установ. Оскільки банки є фінансовими установами, то від структури, об'єму та ціни залучених фінансових ресурсів залежить їх рівень прибутковості та ліквідності, тому особливої актуальності набуває формування достатнього обсягу депозитних ресурсів.

Проведене дослідження показало зростання протягом 2020–2022 років депозитних ресурсів банку, що засвідчує підвищення довіри до банківських установ (таблиця А. 2, додаток А). Так у 2021 році кошти клієнтів зросли порівняно з 2020 роком на 122369 тис. грн або на 8,98%, у 2022 році порівняно з 2021 роком – на 337623 тис. грн або на 22,73%. Не дивлячись на коронакризу та військовий стан в країні, депозитні ресурси вітчизняних банків зростають і це говорить про те, що суб'єкти фінансового ринку довіряють банківській системі та продовжують співпрацювати з нею. Також необхідно зазначити, що протягом аналізованого періоду депозитний портфель юридичних осіб та фізичних осіб також постійно зростали. Кошти фізичних осіб у 2021 році порівняно з 2020 роком зросли на 6,62%, у 2022 році порівняно з попереднім роком – на 28,41%. Така ж тенденція спостерігається і з коштами суб'єктів господарювання, а саме у 2021 році порівняно з 2020 роком вони зросли на 11,34%, у 2022 році порівняно з 2021 роком на – 17,28%. Це говорить про те, що не дивлячись на військову агресію з боку росії економіка України продовжує розвиватися.

Найбільшу частку в депозитному портфелі банків України становили кошти на вимогу, частка яких з кожним роком зростала (таблиця А. 3, додаток А). Так у 2021 році порівняно з 2020 роком – на 23,94%, у 2022 році порівняно з 2021 роком на – 31,28%. Для стабільної роботи вітчизняних банків, активізації кредитування клієнтів (особливо суб'єктів господарювання) необхідне нарощення строкових, зокрема довгострокових депозитів. Однак, строкові депозити протягом 2020-2022 років постійно зменшувалися порівняно з депозитами до запитання і це пояснюється негативними наслідками війни, зі зростанням темпів інфляції, нестабільністю на валютному ринку, невпевненістю клієнтів банківських установ щодо вкладання своїх коштів на тривалий період.

Протягом аналізованого періоду у вітчизняній банківській системі спостерігається постійна тенденція перевищення частки депозитів у національній валюті порівняно з депозитами у іноземній валюті приблизно у 2 рази (таблиці А. 4, додаток А). Зменшення депозитів в іноземній валюті, спостерігається тільки у 2021 році порівняно з 2020 роком на 2,9% й це насамперед пояснюється низькими ставками на депозити в іноземній валюті і негативними наслідками війни. Однак вже у 2022 році порівняно з 2021 роком дана ситуація змінилася і депозити в іноземній валюті зросли на 19,8%. У 2022 році відновлення зростання депозитів в іноземній валюті вдалось за рахунок введення трьох місячних так званих «конвертаційних депозитів», що використовуються фізичними особами для покупки валюти за «пільговим» безготівковим курсом (на 3-6 грн нижчим ніж поточний курс в обмінниках). Але в той же час ставки по депозитах в іноземній валюті залишаються дуже низькими, таким чином єдиним бажанням клієнтів – є надійність збереження банківськими установами їх заощаджень.

Паралельно зі зниженням відсоткових ставок по депозитах у 2020 році та на початку 2021 року та негативним впливом коронакризи та початком війни знизився також і обсяг кредитування, що потягнуло за собою надмірну ліквідність в багатьох банківських установах і як наслідок, банки не мали потреби в активному залученні коштів фізичних осіб. Тому, «деякі банки у 2020 році пропонували за довгостроковими вкладками навіть меншу ставку, ніж за короткостроковими. Однак, вже на початку 2023 року середні ставки за

тримісячними депозитами населення у 20 найбільших банках зросли з 12,3% до 13,3%, за шестимісячними – з 13,2% до 14,2%, за річними – з 14% до 14,55%. Невеликі банки, які борються за кожного клієнта, взагалі за строкові депозити пропонують 20-22%» [35].

Можна зробити висновок, що основними трендами на вітчизняному депозитному ринку за останні три роки є зростання збільшення частки депозитів в національній валюті та частки депозитів на вимогу. Це насамперед можна пояснити відновленням довіри до вітчизняної банківської системи і поступовим зростанням процентних ставок по депозитах (особливо в національній валюті). Однак, негативний вплив зовнішніх факторів (коронакриза, війна) зумовив звуження у 2021-2022 роках широкого спектру депозитних програм, зростання частки депозитів на вимогу, що може негативно вплинути на формування ресурсної бази банківських установ у майбутньому та привести до дисбалансу між термінами по депозитах та кредитах, а також зменшити ліквідність банків.

З даних таблиці 2.1 видно, що динаміка власного капіталу вітчизняної банківської системи впродовж розглянутого періоду є нестабільною, у 2021 році порівняно з 2020 роком він збільшувався на 46054 млн грн, а у 2022 році зменшився на 39674 млн грн.

Проаналізуємо динаміку власних фінансових ресурсів банків України за 2020-2022 роки (таблиці 2.3).

Таблиця 2.3 – Динаміка власного капіталу вітчизняних банків за 2020-2022 роки

У тисячах гривень

Складові	Роки			Відхилення абсолютне (+, -)	
	2020	2021	2022	2021 до 2020	2022 до 2021
Статутний капітал	479336963	481423858	406185175	+2086895	-75238683
Емісійні різниці	14208116	14820653	14544657	+612537	-275996
Незарєєстрований статутний капітал	595041	111225	835369	-483816	+724144
Інший додатковий капітал	-45810	441668	-2911	+487478	-444579
Резерви та інші фонди банку	25426311	33348590	42602362	+7922279	+9253772
Резерви переоцінки	19061181	15038038	127298	-4023143	-14910740
Непокритий збиток	-329122192	-289669968	-248452083	+39452224	+41217885
Всього	209459609	255514064	215839868	+46054455	-39674196

З даних таблиці 2.3 видно, що протягом аналізованого періоду найбільшу частку власного капіталу вітчизняних банків займає статутний капітал. Статутний капітал у 2021 році порівняно з 2020 зріс на 2086895 тис грн, а у 2022 році порівняно з 2021 роком навпаки зменшився на 75238683 тис. грн.

Незважаючи на військовий стан, більшість вітчизняних банків залишаються добре капіталізованими. Настільки, що багато банківських установ збільшили свій власний капітал вже з початку 2023 року. Це насамперед пов'язано з кількома факторами, а саме: по-перше, до вторгнення банківські установи мали значні резерви капіталу, зокрема і тому вони мали значний запас капіталу, який змогли використати під час кризи викликану негативними наслідками війни; по-друге – незважаючи на всі труднощі, фінансові установи залишаються прибутковими протягом всього періоду війни; по-третє, структура активів банків також зазнала змін, а саме кредитний портфель, що вимагає покриття капіталом, скоротився, а частка безризикових інструментів зросла. Тобто, попри війну та реалізацію численних кредитних ризиків, дефіцит капіталу вітчизняних банків не загрожує, оскільки спостерігається зростання рівня платоспроможності банківської системи в умовах протистояння агресору.

Для оцінки наявного рівня капіталізації вітчизняних банківських установ Національний банк України встановив нормативи адекватності капіталу: норматив мінімального розміру регулятивного капіталу (Н1), норматив адекватності регулятивного капіталу (Н2); норматив адекватності основного капіталу (Н3). Розглянемо більш детально ключові показники капіталізації банківської системи України за 2020-2022 роки (таблиця 2.4).

Таблиця 2.4 – Ключові показники капіталізації банківської системи України за 2020-2022 роки

Показники	Сума, млн грн			Абсолютне відхилення, млн грн	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
1	2	3	4	5	6
Власний капітал, млн грн	210640	255550	218072	+44910	-37478
Статутний капітал, млн грн	479932	482494	407021	+2562	-75473
Регулятивний капітал (Н1), млн грн	182284	211742	211091	+29458	-651

Кінець таблиці 2.4

1	2	3	4	5	6
Норматив достатності (адекватності регулятивного капіталу) (Н2) (не менше 10%)	21,98	18,01	19,68	-3,97	+1,67
Норматив достатності основного капіталу (Н3) (не менше 7%)	15,67	11,99	13,12	-3,68	+1,13

Джерело: систематизовано автором на основі [39]

Регулятивний капітал значно зріс в 2021 році порівняно з попереднім роком на 29458 млн грн, або на 16,1%, а у 2022 році він навпаки скоротився на 651 млн грн, що є характерним для кризової ситуації, але незначним в банківській системі у зв'язку з військовою агресією з боку росії. Однак не дивлячись на загальне зниження, сукупний регулятивний капітал банків почав безперервне зростання з жовтня 2022 року і з того часу і до 01.07.2023 року він виріс на 28% (251,5 млрд грн).

«До ТОП-30 банків з найбільшою адекватністю регулятивного капіталу, потрапили зокрема ті, що також мали високий рівень зовнішньої підтримки від акціонерів: Дойче Банк ДБУ (Deutsche Bank, Німеччина), ІНГ БАНК (ING Group, Нідерланди), КРЕДІ АГРИКОЛЬ БАНК (Credit Agricole Group, Франція), СІТІБАНК (Citigroup, США), КОМІНБАНК (акціонер Стефан Пол Пінтер, Великобританія)» [13].

Норматив адекватності регулятивного капіталу банківської системи України протягом 2020-2022 років був досить змінювався неоднозначно, так у 2021 році даний показник скоротився порівняно з 2020 роком на 3,97 п.п., що пояснюється тим, що незначна кількість банківських установ могла несвоєчасно чи в неповному обсязі розрахуватись за своїми зобов'язаннями, що призводить до збільшення частки ризику, що прийняли на себе кредитори. Але у 2022 році показник нормативу достатності регулятивного капіталу зріс на 1,67 п.п., що означає покращення ситуації з розрахунками за своїми зобов'язаннями. У 2023 році даний норматив також зростав, на 01.07.2023 року спостерігається зростання його до 14,81%

Нормативу достатності основного капіталу банків України, аналогічна у

2021 році скоротився на 3,68 п.п., що означає погіршення спроможностей банківських установ захищати інтереси вкладників, а у 2022 році даний показник виріс на 1,13 п.п., тобто спостерігається певне покращення захищеності клієнтів, вкладників від непередбачуваних збитків. У 2023 році даний норматив також зростав, на 01.07.2023 року спостерігається зростання його до 24,3%.

У 2022 та 2023 роках висока прибутковість банківських установ забезпечила зростання достатності капіталу сектору. У 2023 році вона вдвічі перевищує мінімальні вимоги.

Тобто ми можемо зробити висновок, що вітчизняні банки надалі нарощують капітал. З початку повномасштабної війни приріст основного та регулятивного капіталу вітчизняних платоспроможних банківських установ перевищив 13% та 17% відповідно. Найшвидший приріст даних показників банки продемонстрували протягом 2023 року. Основна причина, таких позитивних змін – збереження прибутковості банківським сектором, незважаючи на всі виклики війни. Зароблені банками кошти переважно залишаються у їх розпорядженні у зв'язку з заборонаю виплат дивідендів, винятком із якої є лише державні банківські установи. Також поліпилися показники достатності капіталу більшості банківських установ. Середньозважений норматив достатності основного капіталу банків на 01.07.2023 року порівняно з лютим 2022 року зріс до 14,3% або на 3 п. п., а це більше ніж вдвічі перевищує мінімальні вимоги регулятора. Необхідно також зазначити, що частка банківських установ, чия достатність основного капіталу більше ніж 10%, перевищує 86% чистих активів банківської системи. Найменше за період повномасштабної війни зросла достатність капіталу державних банків, зокрема і через розподіл дивідендів, а найпомітніше – банків з іноземним капіталом. Єдина банківська установа яка порушує мінімальні вимоги до достатності власного капіталу внаслідок понесених торік збитків – АТ «Укресімбанк». А вимоги регулятора до мінімального розміру регулятивного капіталу (не менше 200 млн грн) порушують тільки два дрібних банки.

«Крім зростання обсягу капіталу, підвищенню показників достатності капіталу сприяли мікро- та макропруденційні послаблення, які запровадив НБУ під час воєнного стану. Зокрема, було скасовано підвищені ваги ризику для

незабезпечених споживчих кредитів та відкладено повне врахування розміру операційного ризику. Нині, як і до повномасштабного вторгнення, банки покривають капіталом лише половину його розрахункового розміру. Відтерміновано також підвищення ваг ризику для валютних ОВДП. Нині вони становлять 50% за необхідного рівня 100%. Врешті відкладено впровадження вимог до покриття капіталом ринкового ризику. Збереженню високих показників достатності капіталу сприяє й зміна структури активів банків: зниження кредитного портфеля та зростання частки безризикових активів» [25].

Ефективному використанню фінансових ресурсів банківських установ для стабільної роботи загалом банківської системи України сприятиме, насамперед: ефективна політика залучення депозитних ресурсів (насамперед строкових вкладів) та активне впровадження інноваційних депозитних продуктів, запроваджена державна політика щодо зростання розмірів гарантованих вкладів, нарощення капіталу банків та покращення його достатності, посилення активності банківських установ щодо залучення ресурсів шляхом випуску цінних паперів власного боргу, що матимуть для клієнтів банків додаткові переваги, які пов'язані з можливістю альтернативного вибору маневрування ресурсами.

2.2 Аналіз фінансово-господарської діяльності АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки

АТ КБ «ПриватБанк» є універсальним банком із стратегічним напрямом діяльності, направленим на роздрібний сегмент та активно працює з малим та середнім бізнесом і вибірково працює в корпоративним сектором. Дана банківська установа здійснює свою діяльність відповідно до ліцензії Національного банку України (НБУ) з березня 1992 року. Станом на 01.01.2023 року банк мав 8 філій та 1200 функціонуючих відділень в Україні та філію на Кіпрі, а у 2021 році у банку було – 20 філій і 1475 функціонуючих відділень. Тобто банк має розгалужену мережу відділень по всій території України (за

винятком тимчасово окупованих територій), а також банкоматів та терміналів самообслуговування.

Єдиним акціонером АТ КБ «ПриватБанк» з 30.04.2019 року виступає держава в особі Кабінету Міністрів України.

Основа депозитних ресурсів АТ КБ «ПриватБанк» становлять кошти фізичних осіб в національній валюті. Стратегічна діяльність банку – це формування якісного кредитного портфеля кредитів фізичних осіб та кредитів малому і середньому бізнесу. Також необхідно відмітити, що банківська установа має потужну транзакційну платформу «Приват24», що дозволяє банку ефективно обслуговувати банківські операції з ведення рахунків клієнтів, а також дає можливість банку заробляти значні комісійні доходи.

АТ КБ «ПриватБанк» виступає також надійним партнером міжнародних організацій по виплаті благодійної допомоги, завдяки унікальній технологічній платформі системи PrivatMoney. Партнерів міжнародних організацій банку є: Агентство ООН у справах біженців в Україні, Міжнародний комітет Червоного Хреста, Товариство Червоного Хреста, «Людина в Біді». Співпраця банку з міжнародними організаціями забезпечує прозорість та швидкість виплат допомоги для українців у цей складний час випробувань.

Як основний банк для економіки України АТ КБ «ПриватБанк» збільшив частку ринку по обслуговуванню юридичних осіб у 2022 році з 45% до 47%, в тому числі за рахунок розвитку комплексного обслуговування клієнтів через «тарифні пакети», в той же час частка ринку з еквайрингу зросла до 61,5%.

За підсумками 2022 року АТ КБ «ПриватБанк» має достатній рівень капіталу з урахуванням поточних вимог центрального банку. Регулятивний капітал банківської установи на кінець 2022 року становить 54,5 млрд. грн, а норматив адекватності регулятивного капіталу 23,78%, при нормативному значенні більше 10%. Всі нормативні показники ліквідності банківської установи значно перевищують нормативні значення, встановлені Національним банком України. Так, на 01.01.2023 року коефіцієнт покриття ліквідністю складав 311,01% за всіма валютами (LCRBB) та 260,14% в іноземній валюті (LCRIB) при встановленому центральним банком значенні нормативу не менше 100% [25].

Для оцінки фінансово-господарської діяльності АТ КБ «ПриватБанк» було

проведено аналіз складу та структури активів балансу за 2020-2022 роки (таблиці 2.5 та 2.6).

Таблиця 2.5 – Динаміка активів АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки

Показники	Сума, тис. грн			Абсолютне відхилення, тис. грн		Темп зростання (спаду), %	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021	2021/2020	2022/2021
1	2	3	4	5	6	7	8
Грошові кошти та їх еквіваленти	27029630	28117656	40566774	+1088026	+12449118	104	144,28
Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	100749834	93096372	95716216	-7653462	+88748377	92,4	102,81
Кошти в інших банках	23653430	25839685	60233746	+2186255	+34394061	109,2	233,11
Кредити та заборгованість клієнтів	56805053	70193030	71355251	+13387978	+1162221	123,6	101,66
Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	119196146	129074136	143919800	+9877990	+14845664	108,3	111,50
Цінні папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю	27417601	26319531	100242085	-1098070	+73922554	96,0	380,87
Інвестиції в асоційовані й дочірні компанії	30243	30243	30243	-	-	100	100
Інвестиційна нерухомість	2933203	1989030	2154747	-944173	+165717	67,8	108,33
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	6659887	9977735	12051312	+3317848	+2073577	149,8	120,78
Відстрочений податковий актив	18000	-	1100185	-18000	+1100185	-	-
Основні засоби та нематеріальні активи	7641977	7362230	6617191	-279747	-745039	96,3	89,88
Інші фінансові активи	12329644	13429096	14097277	+1099451	+668181	108,9	104,98

Кінець таблиці 2.5

1	2	3	4	5	6	7	8
Інші активи	2474927	1827925	1589198	-647002	-238727	73,9	86,94
Усього активів	386939574	407256669	549674027	+20317095	+142417358	105,3	134,97

Джерело: систематизовано на основі [47; 48; 49]

Проаналізувавши дані таблиці 2.5 можна зробити висновок, що активи АТ КБ «ПриватБанк» у 2021 році порівняно з 2020 роком зросли на 20317095 тис. грн або на 5,3%, а у 2022 році порівняно з 2021 роком – на 142417358 тис. грн або на 34,97%.

У 2021 році найбільше зростання загальної суми активів спостерігається за рахунок наступних статей: «Кредити та заборгованість клієнтів» на 13387978 тис. грн або на 23,6%, «Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід» - на 9877990 тис. грн або на 8,3%, а також за рахунок статті «Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток» - на 3317848 тис. грн або на 49,8%. Зростання загальної суми активів АТ КБ «ПриватБанк» у 2022 році порівняно з 2021 роком спостерігається найбільше за рахунок статей: «Цінні папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю» на 73922554 тис. грн або на 280,87%, «Кошти в інших банках» – на 34394061 тис. грн або на 133,11% та «Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід» - на 14845664 тис. грн або на 11,50%.

З таблиці 2.5 видно, що протягом всього аналізованого періоду спостерігається поступове зростання кредитного портфеля банківської установи. У 2021 році порівняно з 2020 роком спостерігається зростання суми «Кредитів та заборгованість клієнтів» на 13387978 тис. грн або на 23,6%, а у 2022 році порівняно з 2021 роком – на 1162221 тис. грн або на 1,66%. У зв'язку з військовою агресією з боку росії банк у 2022 році надав перевагу роботі з цінними паперами, оскільки вони є менш ризикованими хоча і менш прибутковими.

Кредитний портфель АТ КБ «ПриватБанк» характеризується дуже високим відсотком непрацюючих кредитів, а саме у 2020 році вони дорівнювали – 74%, у 2021 році – 69,9%, у 2022 році непрацюючі кредити, вже становили –

69,2% загальної суми кредитів клієнтів до вирахування резервів під очікуванні кредитні збитки. Такий значний показник непрацюючих кредитів пояснюється частково негативними наслідками війни – руйнуванням активів та заставного майна, падінням доходів та погіршення платоспроможності позичальників, що знижує їх спроможність обслуговувати кредити, знижує якість кредитного портфеля банку та зумовлює збільшення відрахувань у резерви.

Проаналізуємо структуру активів АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки (таблиця 2.6).

Таблиця 2.6 – Структура активів АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки

Статті активу	Питома вага, %			Зміна питомої ваги	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
1	2	3	4	5	6
Грошові кошти та їх еквіваленти	6,99	6,90	7,38	-0,09	+0,48
Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	26,04	22,86	17,41	-3,18	-5,45
Кошти в інших банках	6,11	6,34	10,96	+0,23	+4,62
Кредити та заборгованість клієнтів	14,68	17,24	12,98	+2,56	-4,26
Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	30,80	31,69	26,18	+0,89	-5,51
Цінні папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю	7,09	6,46	18,24	-0,63	+11,78
Інвестиції в асоційовані й дочірні компанії	0,01	0,01	0,01	-	-
Інвестиційна нерухомість	0,76	0,49	0,39	-0,27	-0,1
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	1,72	2,45	2,19	+0,73	-0,26
Відстрочений податковий актив	0,005	-	0,20	-0,005	+0,2
Основні засоби та нематеріальні активи	1,97	1,81	1,20	-0,16	-0,61
Інші фінансові активи	3,19	3,30	2,56	+0,11	-0,74
Інші активи	0,64	0,45	0,29	-0,19	-0,16
Усього активів	100	100	100	-	-

Проаналізувавши структуру активів АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки видно, що найбільшу частку активів банку становлять «Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід», а саме у 2020 році вони дорівнювали 30,8%, у 2021 році – 31,69%, у 2022 році – 26,18%.

На другому місці в структурі активів займають «Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток», які дорівнювали у 2020 році – 26,04%, у 2021 році – 22,86%, у 2022 році – 17,41%. «Кредити та заборгованість клієнтів» в структурі активів банку займають тільки третє місце. Необхідно зазначити, що кредитний портфель банку знижується з кожним роком, тобто банк дає перевагу роботі з цінними паперами.

Проаналізуємо динаміку пасивів АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки (таблиця 2.7). Пасиви банку протягом аналізованого періоду змінювалися не однозначно: у 2021 році порівняно з 2020 роком зросли на 20317095 тис. грн або на 5,3%, а у 2022 році порівняно з 2021 роком – на 142417358 тис. грн або на 34,97%.

Таблиця 2.7 – Динаміка пасивів АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки

Статті пасивів	Сума, тис. грн			Абсолютне відхилення, тис грн		Темп зростання (спаду), %	
	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2021 до 2020	2022 до 2021	2021 до 2020	2022 до 2021
1	2	3	4	5	6	7	8
Зобов'язання							
Кошти отримані від НБУ	-	-	-	-	-	-	-
Кошти банків	2243	2532	329	+288	-2203	112,88	12,99
Кошти клієнтів	309536166	321705424	464871501	+12169258	+143166077	103,93	144,50
Боргові цінні папери, емітовані банком	2327	2427	2528	+100	+101	104,30	104,16
Інші залучені кошти	340323	328330	567788	-11993	+239458	96,48	172,93
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	-	-	2972075	-	+2972075	-	-
Відстрочені податкові зобов'язання	163888	159146	-	-4742	-159146	97,11	-
Резерв за зобов'язаннями	10687483	3650326	5803423	-7037156	+2153097	34,16	158,98
Інші фінансові зобов'язання	8591292	10617547	13222380	+2026255	+2604833	123,58	124,53
Інші зобов'язання	4556324	3949108	4140466	-607216	+191358	86,67	104,85
Субординований борг	235607	227304	304719	-8303	+77415	96,48	134,06
Усього зобов'язань	334115653	340642144	491885208	+6526491	+151243064	101,95	144,40

Кінець таблиця 2.7

1	2	3	4	5	6	7	8
Власний капітал							
Статутний капітал	206059744	206059744	206059744	-	-	100	100
Емісійні різниці	22690	22690	22690	-	-	100	100
Резервні та інші фонди банку	8480907	9696019	11448539	+1215112	+1752520	114,32	118,07
Резерви переоцінки	9925331	8082924	-2993739	-1842407	-11076663	81,43	-37,03
Непокритий збиток	-171664752	-157246851	-156748415	+14417901	+498436	91,60	99,68
Власний капітал	52823921	66614525	57788819	+13790604	-8825706	126,1	86,75
Усього зобов'язання та власний капітал	386939574	407256669	549674027	+20317095	+142417358	105,25	134,96

Джерело: систематизовано на основі [47; 48; 49]

Зростання пасивів у 2020-2021 роках спостерігалось в основному за рахунок зростання статті «Кошти клієнтів»: у 2021 році порівняно з 2020 роком на 12169258 тис. грн або на 3,93%, у 2022 році порівняно з 2021 роком – на 143166077 тис. грн.

Протягом 2020-2022 років спостерігається нестабільна зміна суми власного капіталу банківської установи, а саме у 2021 році порівняно з 2020 роком вона зросла на 13790604 тис. грн або на 26,1%, у 2022 році порівняно з 2021 роком знизилась на 8825706 тис. грн або на 13,25%. Необхідно зазначити, в складі власного капіталу протягом 2020-2022 років мав місце непокритий збиток, на його суму зменшується загальна величина власного капіталу банку. Статутний капітал АТ КБ «ПриватБанк» протягом 2020-2022 років не змінювався і дорівнював - 206059744 тис. грн.

Проаналізуємо фінансові результати АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки (таблиця 2.8).

Проаналізувавши дані таблиці 2.8 можна зробити наступні висновки:

- комісійні доходи банку протягом всього аналізованого періоду змінювалися не однозначно, а саме у 2021 році порівняно з 2022 роком вони зросли на 26,79%, у 2022 році порівняно з 2021 роком зменшились на 6,03%;
- процентні доходи навпаки протягом всього періоду зростали: у 2021 році порівняно з 2020 роком зросли на 6,82%, а у 2022 році порівняно з 2021

роком – на 21,84%;

– комісійними витратами у 2021 році порівняно з 2020 роком зросли на – 33,21%, а у 2022 році порівняно з 2021 роком зросли на 5,62%;

- чистий процентний дохід у 2021 році порівняно з 2020 роком суттєво зріс на – 56,27%, а чистий комісійний дохід навпаки у 2022 році порівняно з 2021 роком зменшився на 11,96%;

- необхідно також відмітити, що адміністративні витрати протягом всього аналізованого періоду зростали, що негативно впливало на фінансовий результат банку.

Таблиця 2.8 – Динаміка доходів, витрат та фінансових результатів АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки

Показник	Сума, тис. грн			Абсолютне відхилення, тис грн		Темп зростання (спаду), %	
	2020	2021	2022	2021/ 2020	2022/ 2021	2021/ 2020	2022/ 2021
Доходи							
Процентні доходи	33563085	35853529	43685504	2290444	7831975	106,82	121,84
Процентні витрати (-)	11961443	6536611	3768088	-5424832	-2768523	54,65	57,65
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати)	18760818	29316919	39917417	10556101	10600498	156,27	136,16
Комісійні доходи	27649024	35057119	32944618	7408095	-2112501	126,79	93,97
Комісійні витрати	8888206	11839816	12504760	2951610	664944	133,21	105,62
Чистий комісійний дохід	18760818	23217302	20439858	4456484	-2777444	123,75	88,04
Торговий результат	11696546	-3390441	9504922	-15086987	12895363	-28,99	-280,34
Інші операційні доходи	1066347	1370159	2759266	303812	1389107	128,49	201,38
Інші доходи	337727	423603	611809	85876	188206	125,43	144,43
Всього доходів	53463078	50937542	73233272	-2525536	22295730	95,28	143,77
Витрати							
Відрахування до резервів	10569005	-5698964	16327500	-16267969	22026464	-53,92	-286,50
Адміністративні та інші операційні витрати	18597412	21569398	22233786	2971986	664388	115,98	103,08
Всього витрати	29166418	15870434	38561286	-13295984	22690852	54,41	242,98
Фінансові результати							
Прибуток/(збиток) до оподаткування	24296661	35067108	34671985	10770447	-395123	144,33	98,87
Витрати на податок на прибуток	-5565	16698	4474017	22263	4457319	-300,05	26793,7
Чистий прибуток/(збиток)	24302225	35050411	30197968	10748186	-4852443	144,23	86,2

Джерело: систематизовано на основі [47; 48; 49]

Протягом 2020-2022 років не зважаючи на підвищення кредитних ризиків

та негативний вплив воєнного стану, АТ КБ «ПриватБанк» вдалося досягнути високих фінансових результатів за звітний період (рисунок А. 1, додаток А). Чистий прибуток банківської установи у 2021 році порівняно з 2020 роком зріс на 44,23% і дорівнював 35050411 тис. грн, а у 2022 році склав 30197968 тис. грн., що менше порівняно з 2021 роком на 4852443 тис. грн., або на 13,8%. Необхідно зазначити, що чистий прибуток АТ КБ «ПриватБанк» у 2022 році був максимальним результатом всієї банківської системи України, загальний прибуток якої у 2022 році склав 24,7 млрд грн.

Підводячи підсумок можна зробити висновок, що результат роботи АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки свідчить про його ефективність, гнучкість, стресостійкість та адаптивність. Довіра клієнтів до АТ КБ «ПриватБанк», оперативне реагування на нові виклики зовнішнього середовища та нові потреби клієнтів, забезпечило банківській установі лідерські позиції в загальному результаті банківської системи. При цьому, АТ КБ «ПриватБанк» є системно важливим банком, який є основою фінансової системи України.

АТ КБ «ПриватБанк» повинен сфокусуватися на кількох ключових напрямках, покликаних реалізувати стратегічні цілі розвитку банку на перспективу:

- посилення внутрішньої спроможності в частині роботи з клієнтами сегмента мікро-, малого та середнього бізнесу за рахунок оновлення операційної моделі, удосконалення та автоматизації внутрішніх процесів;
- зниження обсягу непрацюючих кредитів;
- посилити подальший технологічний розвиток, спрямований на діджиталізацію та автоматизацію банківських процесів і залишити за собою місце банку який має найпотужнішу транзакційну платформу «Приват24»;
- збільшити масштаби та обсяги операцій з клієнтами, пов'язаними з одержанням комісійних доходів, оскільки саме вони є найбільш ефективними;
- продовжити подальшу роботу над централізацію процесів функціонування мережі банківської установи, яка уможливорює економію коштів на операційні витрати;
- продовжити зростання кредитного портфеля роздрібного бізнесу та покращити якість кредитного портфеля;
- збільшити обсяг строкових депозитів.

3 Напрями вдосконалення управління фінансовими ресурсами АТ КБ «ПриватБанк»

В сучасних складних умовах розвитку фінансового ринку, АТ КБ «ПриватБанк» здійснює ефективне управління фінансовими ресурсами з метою забезпечення продовження стабільної діяльності банку, максимізуючи його прибуток, шляхом оптимізації співвідношення власних та запозичених фінансових ресурсів.

Правління АТ КБ «ПриватБанк» регулярно аналізує динаміку, склад та структуру фінансових ресурсів. У процесі такого аналізу керівництво банківської установи оцінює вартість, обсяг фінансових ресурсів, їх структуру та ризику, які можуть загрожувати втраті певної складової ресурсів банку. На основі результатів аналізу фінансових ресурсів менеджери банківської установи проводять коригування обсягу та структури фінансових ресурсів шляхом додаткового випуску акцій, залучення додаткових депозитних коштів.

Проаналізуємо основні складові та динаміку фінансових ресурсів АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки (таблиця 3.1).

Таблиця 3.1 – Динаміка основних складових фінансових ресурсів АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки

Показники	Сума, тис. грн			Абсолютне відхилення, тис грн		Темп зростання (спаду), %	
	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2021/ 2020	2022/ 2021	2021/ 2020	2022/ 2021
1	2	3	4	5	6	7	8
Зобов'язання	334115653	340642144	491885208	+6526491	+151243064	101,95	144,40
Власний капітал	52823921	66614525	57788819	+13790604	-8825706	126,1	86,75
Усього зобов'язання та власний капітал	386939574	407256669	549674027	+20317095	+142417358	105,25	134,96

З таблиці 3.1, можна зробити висновок, що фінансові ресурси АТ КБ «ПриватБанк» протягом аналізованого періоду постійно зростали: у 2021 році порівняно з 2020 роком зросли на 20317095 тис. грн або на 5,3%, а у 2022 році порівняно з 2021 роком – на 142417358 тис. грн або на 34,97%. Безпосередньо

власний капітал у 2021 році порівняно з 2020 роком зріс на 20317095 тис. грн або на 5,25%, а в 2022 році порівняно з 2021 роком навпаки зменшився на 8825706 тис. грн або на 13,25%.

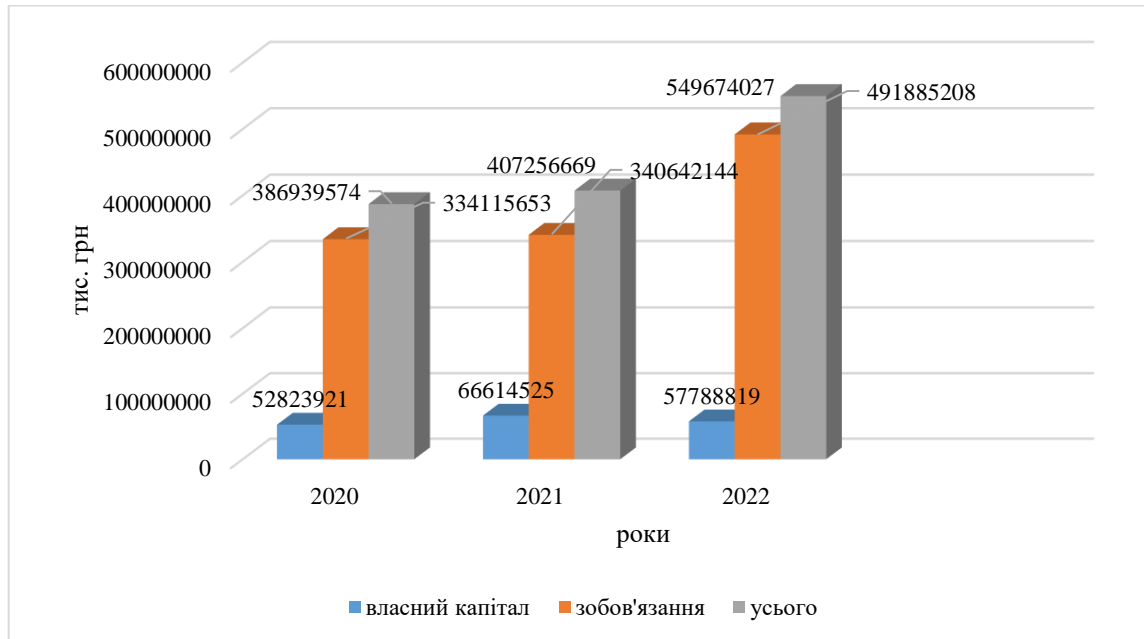

Рисунок 3.1 – Динаміка фінансових ресурсів АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки

Горизонтальний аналіз фінансових ресурсів АТ КБ «ПриватБанк», було проведено в підрозділі 2.2 даної кваліфікаційної роботи. Основні висновки які можна зробити на основі даного аналізу це те, що:

- зростання фінансових ресурсів банку у 2020-2021 роках спостерігалось в основному за рахунок зростання статті «Кошти клієнтів»: у 2021 році порівняно з 2020 роком на 12169258 тис. грн або на 3,93%, у 2022 році порівняно з 2021 роком – на 143166077 тис. грн;
- спостерігається нестабільна зміна суми власного капіталу банківської установи, а саме у 2021 році порівняно з 2020 роком вона зросла на 13790604 тис. грн або на 26,1%, у 2022 році порівняно з 2021 роком знизилась на 8825706 тис. грн або на 13,25%;
- в складі власного капіталу протягом 2020-2022 років мав місце непокритий збиток, суми якого були досить значними (у 2020 році – 171664 млн грн, у 2021 році – 157246 млн грн, у 2022 році – 156748 млн грн) але необхідно зазначити, що з кожним роком він поступово знижувався;

– статутний капітал банку протягом аналізованого періоду не змінювався і дорівнював - 206059744 тис. грн;

– зростання залучених фінансових ресурсів банку відбувалося в основному за рахунок зростання депозитного портфеля, а не за рахунок міжбанківських кредитів, що є позитивною тенденцією при формуванні фінансових ресурсів банку.

Проведемо аналіз структури фінансових ресурсів АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2021 роки (таблиця 3.2).

Таблиця 3.2 – Структура фінансових ресурсів АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки

Статті пасиву	Питома вага, %			Зміна питомої ваги	
	2020	2021	2022	2021 до 2020	2022 до 2021
Зобов'язання					
Кошти отримані від НБУ	-	-	-	-	-
Кошти банків	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Кошти клієнтів	80,00	78,99	84,57	-1,00	5,58
Боргові цінні папери, емітовані банком	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Інші залучені кошти	0,09	0,08	0,10	-0,01	0,02
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	-	-	0,54	0,00	0,54
Відстрочені податкові зобов'язання	0,04	0,04	-	-	-0,04
Резерви під зобов'язання	2,76	0,90	1,06	-1,87	0,16
Інші фінансові зобов'язання	2,22	2,61	2,41	0,39	-0,20
Інші зобов'язання	1,18	0,97	0,75	-0,21	-0,22
Субординований борг	0,06	0,06	0,06	-0,01	0,00
Усього зобов'язань	86,35	83,64	89,49	-2,71	5,84
Власний капітал					
Статутний капітал	53,25	50,60	37,49	-2,66	-13,11
Емісійні різниці	0,01	0,01	0,00	0,00	0,00
Резерви та інші фонди банку	2,19	2,38	2,08	0,19	-0,30
Резерви переоцінки	2,57	1,98	-0,54	-0,58	-2,53
Непокритий збиток	-44,36	-38,61	-28,52	5,75	10,09
Власний капітал	13,65	16,36	10,51	2,71	-5,84
Усього зобов'язання та власний капітал	100	100	100	-	-

Проаналізувавши співвідношення власного капіталу та зобов'язань, можна зробити висновок, що у 2020 рік воно мало відповідно вигляд – 13,65% та 86,35%; у 2021 році – 16,36% та 83,64%, а у 2022 році – 10,51% та 89,49%. Отже, бачимо, що протягом 2020-2022 років питома вага власного капіталу банку змінюється не однозначно, а саме у 2021 році порівняно з 2020 роком частка власного капіталу зросла на 2,71 п.п., а у 2022 році порівняно з 2021 роком

навпаки знизилась на 5,84 п.п., що свідчить про зниження фінансової незалежності та стійкості даного банку.

Протягом всього аналізованого періоду у структурі власного капіталу найбільшу частку займав статутний капітал, так у 2020 році вона становила 53,25%, у 2021 році - 50,60%, що на 2,66 п.п. менше ніж у 2020 році, у 2022 році – 37,49%, що на 13,11 п.п. менше ніж у 2021 році.

В сучасних складних умовах функціонування для АТ КБ «ПриватБанк» залучення достатнього обсягу фінансових ресурсів є особливо важливим завданням для банківської установи, оскільки забезпечує здійснення ефективної комерційної діяльності банку та отримання прибутку і покращення своєї ліквідності. Тому особливої актуальності набуває саме аналіз формування достатнього обсягу та якості залучених фінансових ресурсів.

З таблиці 3.2, видно, що депозитні операції займають найбільшу частку в залучених фінансових ресурсах АТ КБ «ПриватБанк», а саме: у 2020 році – 86,35%, у 2021 році – 83,64%, у 2022 році – 89,49%. Тобто не дивлячись на негативні наслідки коронакризи і війни протягом аналізованого періоду частка депозитного портфеля банку з кожним роком зростала, а це значить, що клієнти банку все більше довіряли свої заощадження саме йому, а значить зростав рівень його ліквідності та прибутковості.

Проаналізуємо депозитний портфель АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки в розрізі строкових депозитів та до запитання (таблиця 3.3).

Таблиця 3.3 – Динаміка коштів клієнтів АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки в розрізі строкових депозитів та до запитання

Показники	Сума, тис. грн			Відхилення (+,-), тис. грн	
	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2021 до 2020	2022 до 2021
1	2	3	4	5	6
Кошти клієнтів, в т.ч.	309536166	321705424	464871501	+12169258	+143166077
на вимогу	191803461	219185078	359545565	+27381617	+140360487
строкові	117476357	102278036	104718919	-15198321	+2440883
Кошти юридичних осіб	84236876	95089824	130327371	+10852948	+35237547
на вимогу	69333049	82583290	116118269	+13250241	+33534979

Кінець таблиці 3.3

1	2	3	4	5	6
строкові	14903827	12506534	14209102	-2397293	+1702568
Кошти фізичних осіб, в тому числі	225042942	226373290	333937113	+1330348	+107563823
на вимогу	122470412	136601788	243427296	+14131376	+106825508
строкові	102572530	89771502	90509817	-12801028	+738315

Можна зробити висновок, що протягом 2020-2022 років спостерігається, поступове зростання запозичених коштів клієнтів, а саме у 2021 році порівняно з 2020 роком на 12169258 тис. грн, у 2022 році порівняно з 2021 роком – на 143166077 тис. грн. Серед залучених коштів протягом 2020-2022 років найбільшу частку займали саме депозити на вимогу, а це в свою чергу зменшує стабільність і надійність банку. А саме у 2021 році порівняно з 2020 роком сума депозитів на вимогу збільшилась на 27381617 тис. грн, а у 2022 році порівняно з 2021 роком – на 140360487 тис. грн. Строкові депозити тільки у 2021 році порівняно з попереднім роком зменшились на 15198321 тис. грн, а в 2022 році порівняно з 2021 роком навпаки зросли на 2440883 тис. грн. Зниження строкових депозитів у 2021 році насамперед пов'язано з негативними наслідками війни, оскільки суб'єкти фінансового ринку на початку війни були не впевнені в своєму майбутньому і тому обсяг депозитів на вимогу перевищував строкові вклади. А 2022 рік показав стабільну роботу банківських установ на неокупованих територіях і тому клієнти банків стали більше довіряти вітчизняній банківській системі і тому строкові депозити зросли.

Необхідно зазначити, що депозитний портфель юридичних осіб протягом всього аналізованого періоду постійно зростає, однак серед депозитних коштів суб'єктів господарювання найбільшу частку займають депозити на вимогу. Так у 2021 році порівняно з 2020 роком депозити на вимогу юридичних осіб зросли на 13250241 тис. грн, у 2022 році порівняно з 2021 роком на – 33534979 тис. грн. Також необхідно зазначити, що в 2021 році порівняно з 2020 роком зросли також і строкові депозити юридичних осіб на 1702568 тис. грн.

Щодо залучених ресурсів фізичних осіб ситуація подібна, тобто найбільшу частку займають саме депозити на вимогу і необхідно зазначити, що з кожним роком їх сума зростала, так у 2021 році порівняно з 2020 роком – на 14131376

тис. грн, у 2022 році порівняно з 2021 роком – на 106825508 тис. грн, тобто майже у два рази. Строкові депозити у 2021 році порівняно з 2020 роком навпаки знизились на 12801028 тис. грн, а вже у 2022 році зросли на 738315 тис. грн.

В цілому депозитна політика АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки була досить ефективною, оскільки сума залучених коштів з кожним роком збільшується, однак той факт, що депозити на вимогу перевищують строкові депозити, як по фізичним особам, так і по юридичним особам, то це знижує стабільність, надійність та ліквідність банківської установи. Тому ми можемо зробити висновок, що під час війни якість депозитного портфеля знизилась, оскільки вона визначається саме стабільністю фінансових ресурсів. Строкові депозити, які мають фіксований термін, зазвичай є більш стабільними фінансовими ресурсами для банку, оскільки вони не підлягають зняттю або виведенню на протязі певного строку. Такі депозити дозволяють банку планувати використання цих ресурсів на більш довгий термін і вибудовувати більш стійкі інвестиційні стратегії. Крім того, склад і структура залучених фінансових ресурсів також важливі для ліквідності банку. Таким чином, забезпечення стабільних, строкових фінансових ресурсів та правильне їх розміщення в структурі балансу банку важливо для збереження ліквідності та надійності банку в майбутньому.

Проаналізуємо структуру залучених ресурсів АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки в розрізі строкових депозитів та на вимогу (таблиця 3.4).

Таблиця 3.4 – Структура залучених ресурсів АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки в розрізі строкових депозитів та на вимогу

Показники	2020 рік	Питома вага, %	2021 рік	Питома вага, %	2022 рік	Питома вага, %
Кошти юридичних осіб, в тому числі	84236876	100,00	95089824	100,00	130327371	100,00
на вимогу	69333049	82,31	82583290	86,85	116118269	89,10
строкові	14903827	17,69	12506534	13,15	14209102	10,90
Кошти фізичних осіб, в тому числі	225042942	100,00	226373290	100,00	333937113	100,00
на вимогу	122470412	54,42	136601788	60,34	243427296	72,90
строкові	102572530	45,58	89771502	39,66	90509817	27,10

Депозити до запитання юридичних осіб протягом всього аналізованого періоду займають найбільшу частку в загальній сумі даного виду депозитів, а саме у 2020 році – 82,31%, у 2021 році – 86,85%, у 2022 році – 89,1%. Депозити до запитання є найбільш дешевими фінансовими ресурсами для банківської установи, однак недостатньо стабільними, тому якість депозитного портфеля юридичних осіб є низькою. Майже така сама ситуація і з депозитами фізичних осіб, тобто депозити до запитання також займають найбільшу частку, тільки ця частка є меншою порівняно з юридичними особами.

Проведемо аналіз ефективності використання залучених фінансових ресурсів АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки (таблиця 3.5).

Таблиця 3.5 – Динаміка показників ефективності використання депозитних ресурсів АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки

Показники	Роки			Абсолютне відхилення (+, -)		Формула
	2020	2021	2022	2021 до 2020	2022 до 2021	
	1	2	3	4	5	
Оцінка обсягу капіталу банків						
Коефіцієнт депозитної бази	92,64	94,44	94,5	1,8	0,06	$K_{дб} = \frac{Д}{ЗК} 100\% - 100$ Д- депозитні кошти клієнтів; ЗК – залучені кошти банку
Коефіцієнт поточної депозитної бази	57,4	64,34	73,09	6,94	8,75	$K_{пд} = \frac{Дп}{ЗК} 100\%$, де Дп – поточні депозити
Коефіцієнт строкової депозитної бази	42,6	35,66	26,91	-6,94	-8,75	$K_{сд} = \frac{Дс}{ЗК} 100\%$, де Дс – строкові депозити
Коефіцієнт співвідношення коштів фізичних і юридичних осіб	267,15	238,06	186,78	-29,09	-51,28	$K_c = \frac{Дф}{Дю} 100\%$, Дф – депозити фізичних осіб, Дю – депозити юридичних осіб
Коефіцієнт використання депозитних коштів	544,9	458,32	771,78	-86,58	313,46	$K_з = \frac{Д}{К} 100\%$, К – кредити.

Коефіцієнт депозитної бази показує яку частку займають депозити у загальному обсязі залучених фінансових ресурсах банківської установи. Протягом 2020-2022 років частка депозитних коштів у загальному обсязі

залучених фінансових ресурсах постійно зростала, так у 2021 році порівняно з 2020 роком на 1,8 п.п., у 2022 році порівняно з 2021 роком на 0,06 п.п. Це підтверджує той факт, що АТ КБ «ПриватБанк» проводить ефективну депозитну політику.

Наступний показник, це коефіцієнт поточної депозитної бази який дає зрозуміти, скільки гривень поточних депозитних коштів припадає на 1 гривню залучених фінансових ресурсів банківської установи. У 2021 році порівняно з 2020 роком значення даного коефіцієнту зросло на 6,94 п.п, у 2022 році порівняно 2021 роком – на 8,75 п.п., це говорить про те, що депозитний портфель поточних вкладів з кожним роком зростає і його частка стає все більшою в загальній сумі залучених коштів. Але це в основному відбувається переважно за рахунок коштів фізичних осіб.

Коефіцієнт строкової депозитної бази який показує, скільки гривень строкових депозитів банку припадає на 1 гривню загальної суми залучених фінансових ресурсів. З таблиці 3.5 видно, що значення даного коефіцієнту змінювалося протягом аналізованого періоду неоднаково, а саме у 2021 році порівняно з 2020 роком воно зменшилося на 6,94 п.п., а у 2022 році порівняно з 2021 роком знизився на 8,75 п.п. Це відбувається як за рахунок зниження частки строкових депозитів юридичних осіб, так і фізичних осіб. Кожна банківська установа повинна приділяє велике значення для залучення і збільшення частки строкових депозитів які банк може розміщувати в довгострокові активи, однак у зв'язку з коронокризою та війною частка строкових депозитів у даному банку є меншою ніж депозитів до запитання.

Коефіцієнт співвідношення коштів фізичних та юридичних осіб показує, що протягом 2020-2022 років частка депозитів фізичних осіб порівняно з депозитами юридичних осіб поступово знижується, а саме в 2021 році – на 28,09 п.п., у 2022 році порівняно з 2021 роком – на 51,28 п.п. А це значить, що сума депозитів суб'єктів господарювання поступово зростає, а значить дана банківська установа старається збільшити клієнтську базу юридичних осіб і це в основному за рахунок поживавлення роботи з малим і середнім бізнесом.

Наступний показник, це коефіцієнт використання депозитів, який показує, частку від загального обсягу депозитів яка розміщена у кредитному

портфелі банківської установи. Даний коефіцієнт протягом аналізованого періоду змінюється неоднозначно: у 2021 році порівняно з 2020 роком він знизився на 86,58 п.п, а у 2022 році порівняно з 2021 роком він збільшився на 313,46 п.п., а це значить, що частка депозитних коштів банку у кредитному портфелі збільшується, оскільки кредитні операції для банку є найбільш прибутковими. Таким чином, депозитні кошти банку використовуються досить ефективно.

Проаналізувавши показники ефективності використання депозитних ресурсів АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки, можна зробити висновок, що банківська установа проводить ефективну депозитну політику, а це значить, що він залучає достатньо фінансових ресурсів, для того щоб далі їх розмістити у ліквідні активи і отримати заплановані прибутки. Однак основною проблемою банку це є те, що частка строкових депозитів є набагато меншою ніж депозитів до запитання, що в свою чергу знижує ліквідність банку.

Проаналізуємо основні показники управління фінансовими ресурсами АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки (таблиця 3.6).

Таблиця 3.6 – Динаміка показників управління фінансовими ресурсами АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки

Показники	Роки			Абсолютне відхилення (+, -)		Формула
	2020	2021	2022	2021 до 2020	2022 до 2021	
	1	2	3	4	5	
Оцінка обсягу капіталу банків						
темп приросту власного капіталу, %	-3,1	26,1	-13,25	29,2	-39,35	$TP_{\text{вк}} = \frac{BK_{\text{зв}}}{BK_6} 100\% - 100$
коефіцієнт капіталізації, %	13,65	16,35	10,51	2,7	-5,84	$K_k = \frac{BK}{\Pi} 100\%$, де BK – власний капітал, П – пасиви банку
Адекватність капіталу банків						
регулятивний капітал (Н1), млн грн	35257	40843	54523	5586	13680	не менше 200 млн грн.
коефіцієнт співвідношення регулятивного капіталу та зважених за ризиком активів, % (норматив Н2)	28,09	18,33	23,78	-9,76	5,45	$K_{\text{рк}} = \frac{PK}{A} 100\%$, де РК – регулятивний капітал, А – активи зважені за ризиком, не більше 10%

Кінець таблиці 3.6

1	2	3	4	5	6	7
Норматив достатності основного капіталу Н3	8,98	9,17	11,90	0,19	2,73	розраховується як відношення основного капіталу банку до загальних активів банку, не менше ніж 7%
коефіцієнт захищеності коштів клієнтів власним капіталом	585,9	482,9	804,4	-103	321,5	$K_3 = \frac{K}{BK} 100\%$, K – кошти клієнтів, BK – власний капітал
коефіцієнт захищеності власного капіталу	14,46	11,05	11,45	-3,41	0,4	$K_3 = \frac{O3}{BK} 100\%$, O3 – основні засоби; BK – власний капітал банку.
мультиплікатор власного капіталу	732,5	611,36	951,17	-121,14	+339,81	$M = \frac{A}{BK} 100\%$, A – активи банку; BK – власний капітал банку.
Ефективність використання ресурсів						
рентабельність власного капіталу, %	46,01	52,61	52,25	6,6	-0,36	$P_{BK} = \frac{ЧП}{BK} 100\%$, ЧП – чистий прибуток банку; BK – власний капітал банку.
рентабельність активів, %	6,28	8,6	5,49	2,32	-3,11	$P_{AK} = \frac{ЧП}{A} 100\%$, ЧП – чистий прибуток; A – вартість активів

Проаналізувавши показники управління фінансовими ресурсами можна зробити висновок, що оцінка достатнього рівня капіталізації, надійності та стабільності АТ КБ «ПриватБанк» у 2022 році порівняно з 2021 роком є недостатньо стабільною, оскільки простежується знижуюча тенденція приросту власного капіталу на 39,35 п.п. Це вказує на зниження частки власних фінансових ресурсів банку у структурі пасивів у 2022 році порівняно з 2021 роком на 5,84 п.п.

Регулятивний капітал АТ КБ «ПриватБанк» протягом всього аналізованого періоду є більшим за нормативне значення. Він показує наскільки банк у змозі покрити негативні наслідки різноманітних ризиків, забезпечити захист інтересів вкладників, фінансову стійкість та стабільність діяльності банку.

Коефіцієнт співвідношення регулятивного капіталу та зважених за ризиком активів (норматив Н2) в АТ КБ «ПриватБанк» у 2020–2021 роках відповідає своєму рекомендованому значенню – не менше 10%. Необхідно зазначити, що у 2022 році даний показник збільшився на 5,45 п.п. і дорівнював

23,78%, а це є позитивним явищем для банківської установи, оскільки свідчить про зменшення ризику втрати коштів для кредиторів та вкладників банківської установи.

Норматив адекватності основного капіталу НЗ також протягом 2020-2022 років знаходиться в межах нормативного значення. Він показує рівень достатності капіталу з огляду на загальний обсяг діяльності, незалежно від розміру різноманітних ризиків банку.

Значення коефіцієнт захищеності власного капіталу протягом 2020-2022 років змінювався нерівномірно, а саме у 2021 році порівняно з 2020 роком він знизився на 3,41 п.п., а у 2022 році порівняно з попереднім роком він збільшився 0,4 п.п. Даний показник характеризує захищеність власного капіталу банківської установи від інфляції через вкладення фінансових ресурсів у обладнання, нерухомість та інші матеріальні активи. Однак, менеджери банківської установи повинні розуміти, що таке одностороннє використання капітальних ресурсів може призвести до погіршення фінансового стану, платоспроможності та ліквідності банківської установи.

Протягом 2020-2022 років в банківській установі відбувалося неоднозначна зміна коефіцієнта захищеності коштів клієнтів власним капіталом, а саме у 2021 році порівняно з попереднім він зменшився на 3,41 п.п., а у 2022 році порівняно з 2020 роком він збільшився на 0,4 п.п. Це зростання у 2022 році є позитивною тенденцією, оскільки «даний коефіцієнт показує, скільки коштів клієнтів банку припадає на 1 гривню власного капіталу, то слід відзначити збільшення захищеності коштів клієнтів даної банківської установи» [43].

Мультиплікатор власного капіталу показує, яка частка фінансових банківських ресурсів може бути сформована у формі боргових зобов'язань. Даний показник протягом у 2022 році порівняно з 2021 роком зріс на 339,81 п.п., тобто чим вищий даний показник, тим вищий потенціал банківської установи для більш високих виплат своїм акціонерам.

Показники ефективності використання фінансових ресурсів АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки були позитивними, що пояснюється прибутковістю даного банку. Однак необхідно зазначити, що у 2022 році порівняно з 2021 роком рентабельність активів та рентабельність власного

капіталу знижуються, це пояснюється тим, що у 2022 році знизився чистий прибуток банківської установи.

Аналіз фінансових ресурсів банку АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки показав, що під впливом негативних наслідків війни у 2022 році спостерігається зниження власного капіталу банку, а також недостатність грошових ресурсів для довгострокового кредитування реального сектора економіки, що є важливою проблемою даної банківської установи. Однак даний банк протягом всього аналізованого періоду виконував всі нормативи НБУ, тобто має достатній рівень капіталу з урахуванням поточних вимог центрального банку.

Таким чином, АТ КБ «ПриватБанк» має таку структуру фінансових ресурсів, яка дозволяє поєднати порівняно достатню надійність та стійкість ресурсної бази з невисокою їх вартістю. Але не дивлячись на це, виникає гостра потреба в трансформації короткострокових ресурсів у довгострокові, оскільки необхідно задовольнити попит на високоліквідні активи, а також зменшити відсоток непрацюючих кредитів щоб зменшити відрахування в резерви.

Можливість збільшити обсяг залучених коштів та покращення їх якості залежить від ефективності управління фінансовими ресурсами банку. У зв'язку з цим існує необхідність у створенні такої системи управління фінансовими ресурсами АТ КБ «ПриватБанк», яка забезпечувала б фінансову стійкість та прибутковість навіть в умовах фінансової кризи викликаній негативними наслідками війни.

Система управління фінансовими ресурсами банківської установи, виступає складовою загальної системи управління фінансовою діяльністю банку.

Система управління фінансовими ресурсами описує спосіб, яким банк організовується у своїх структурах та процесах, щоб діяти систематично, забезпечувати безперебійні процеси формування та використання фінансових ресурсів та досягати запланованих результатів, а саме зростання прибутковості, ліквідності і конкурентоспроможності банку. Сучасні системи управління зазвичай дотримуються циклу PDCA планування, впровадження, перегляду та вдосконалення (Plan-Do-Check-Act).

Ефективна система управління базується на структурованих та оптимізованих процесах і контролює їх. Таким чином, вона встановлює

систематичне і постійне вдосконалення організації за допомогою чітких правил, ролей і процесів.

У структурі даної системи виділяють наступні компоненти, це насамперед об'єкт та суб'єкт управління, фінансові важелі, методи, принципи управління та забезпечення які впливають на ефективність управління фінансовими ресурсами (таблиця 3.7).

Таблиця 3.7 – Основні компоненти системи управління фінансовими ресурсами АТ КБ «ПриватБанк»

Основні компоненти системи	Характеристика
1	2
Формуючий блок системи	
Основна мета	ефективне формування та використання фінансових ресурсів для досягнення запланованих результатів, а саме зростання прибутковості, ліквідності та конкурентоспроможності банку
Об'єктом управління	виступають фінансові ресурси банківської установи у всій їх різноманітності
Суб'єкти	Зовнішні суб'єкти – НБУ, акціонери; Внутрішніми суб'єктами – виступають всі ланки та рівні організаційної структури банківської установи, на які покладено відповідальність за формування та використання цих ресурсів
Принципи	Загальні принципи: наукової обґрунтованості, цілісності системи, комплексного підходу, оптимальності та ефективності, єдності елементів. Специфічні принципи: забезпечення оптимального рівня витрат, безпеки операцій банку, забезпечення надійності, комплексності, безперервності, адаптивності, забезпечення ліквідності, оперативності
Функції	- забезпечення діяльності банківської установи достатнім обсягом фінансових ресурсів; - забезпечення виконання нормативів центрального банку щодо кількісних та якісних параметрів власних фінансових ресурсів..
Забезпечення системи	Фінансове забезпечення - внутрішні та зовнішні джерела формування фінансових ресурсів; Інформаційне забезпечення – система внутрішніх документів, фінансова звітність банку, статистичні дані, засоби масової інформації, Інтернет, результати власних і незалежних досліджень ринку; Нормативно-правове забезпечення – закони України, постанови НБУ, накази, листи, інструкції, положення, статут банку; Організаційне забезпечення – правління банку, фінансовий департамент банку, фінансовий відділ банку, відділ активно-пасивних операцій

Кінець таблиці 3.7

1	2
Фінансові методи управління	фінансове прогнозування, планування, фінансовий облік, фінансовий аналіз, фінансовий контроль
Важелі системи управління	нормативні вимоги щодо банківського капіталу, формування резервів, відсотки по депозитам, прибуток, дивіденди та інші

Джерело: розроблено автором

Для досягнення своєї основної мети банківська установа повинна виконувати три ключові завдання: формування необхідного обсягу фінансових ресурсів, використання якого сприятиме розширенню його розвитку; ефективне використання фінансових ресурсів для підтримки всіх бізнес-процесів у банку та досягнення необхідної якості активів; забезпечення оптимального рівня ліквідності та платоспроможності банку, утримуючи при цьому достатній рівень рентабельності.

На прийняття управлінських рішень можуть впливати як внутрішні, так і зовнішні фактори (таблиця А. 5, додаток А).

Система управління фінансовими ресурсами банківської установи формується за умови дотримання чітко визначених та науково обґрунтованих принципів. Більш детально розглянемо принципи управління фінансовими ресурсами банківської установи, які являють собою основоположні засади, яким повинні підпорядковуватися процеси та відповідати дії суб'єктів. Дотримання встановлених принципів забезпечує реалізацію в рамках певної системи встановлених цілей. Управління формуванням та використанням фінансових ресурсів даного банку повинно здійснюватися на основі двох груп принципів: загальних та специфічних (таблиця А. 6, додаток А).

«Загальні принципи управління фінансовими ресурсами банку, визначають єдині підходи до управління фінансовими ресурсами на макро- та мікрорівнях рівнях. До специфічних принципів можна віднести принципи, які визначають вимоги до діяльності банку щодо формування залучених ресурсів, бо процес залучення додаткових ресурсів повинен бути організований таким чином, щоб банк на будь-якому етапі залишався ліквідним, безперервно та оперативно вирішував потребу в залучених ресурсах, причому ці питання враховували б вирішення всіх завдань комплексно та узгоджено між усіма

рівнями управління банку» [8].

Загальні та специфічні принципи, дають змогу банку сформувати як стратегічні, так і тактичні напрями в організації ефективного процесу залучення фінансових ресурсів банку. Однак, крім розглянутих принципів нами були запропоновані нові принципи управління фінансовими ресурсами банку: принцип оперативності й принцип забезпечення ліквідності.

Таким чином, впровадження принципу забезпечення ліквідності депозитних ресурсів регламентує, що формування залучених фінансових ресурсів банківської установи повинно відбуватись насамперед у відповідності зі строками їх розміщення та обсягами, в ліквідні активи. Притримуватись даного принципу необхідно особливо в складних сучасних умовах розвитку банку, оскільки невідповідність строків розміщення призведе до суттєвого розриву ліквідності та поставить під загрозу стійкість фінансового стану даної банківської установи. Принцип оперативності враховує необхідність швидкого реагування на зміни у внутрішньому та зовнішньому середовищі. Цей принцип допомагає банкам адаптуватися до швидкозмінюваних умов ринку та забезпечує їхню конкурентоспроможність в умовах високого темпу змін у фінансовому середовищі.

Проаналізувавши особливості управління фінансовими ресурсами АТ КБ «ПриватБанк» та дослідивши основні елементи системи управління фінансових ресурсів банку розробимо її модель (рисунок 3.2).

Розробка функціональної складової системи управління фінансовими ресурсами банку включає в себе кілька етапів. На першому етапі проводиться визначення необхідного обсягу фінансових ресурсів банківської установи та встановлення оптимального співвідношення між власним та залученим капіталом. Цей вибір здійснюється в рамках розгляду співвідношень між власним капіталом та зобов'язаннями. Збільшення питомої ваги власного капіталу призводить до збільшення фінансової незалежності банківської установи, тоді як збільшення частки запозичених та залучених коштів сприяє підвищенню прибутковості власного капіталу. Розрахована загальна потреба визначає об'єм фінансових ресурсів, необхідних для банку, і який повинен бути сформований за рахунок комбінації внутрішніх та зовнішніх надходжень

фінансових ресурсів.

На другому етапі проводиться оцінка та вибір оптимального джерела для збільшення фінансових ресурсів банку. Серед факторів, які впливають на цей вибір, визначають: схильність керівництва банку до ризиків; розмір витрат за кожним із наявних джерел; вплив державного регулювання на діяльність банку. У процесі вибору конкретного джерела для збільшення фінансових ресурсів рекомендується керуватися принципом підвищення цінності банківської установи. Ця цінність може збільшуватися шляхом зростання прибутків та підвищення ринкової вартості акцій банку.

Оцінка вартості залучення фінансових ресурсів банку з різних джерел виконується на основі основних компонентів, а саме власних і залучених ресурсів, які формуються за рахунок внутрішніх та зовнішніх джерел. Результати проведеної оцінки слугують основою для розробки управлінських рішень щодо вибору альтернативних джерел формування капіталу банківської установи, спрямованих на його збільшення.

Якщо розглядати внутрішні фінансові ресурси, то серед основних джерел їх збільшення визначається чистий прибуток банківської установи. Саме з чистого прибутку формуються та зростають фонди та резерви, які становлять складову власного капіталу банку.

З заробленого прибутку банку формують резервний фонд, фонд розвитку та фонд виплати дивідендів. Резервний фонд є одним із важливих фондів, який створюється банком з метою покриття можливих збитків, що можуть виникнути в процесі його діяльності, і використовується для забезпечення виконання зобов'язань установи.

Крім цих фондів, статутом банківської установи може бути передбачено формування інших фондів, необхідних для здійснення його безперервної та ефективної діяльності. Якщо внутрішні джерела фінансування забезпечують повністю потребу в залучених ресурсах протягом звітного періоду, то немає необхідності залучати ці ресурси із зовнішніх джерел.

Максимізація залучення власних фінансових ресурсів за рахунок зовнішніх джерел можливо досягається через проведення додаткової емісії акцій банку для привертання додаткового акціонерного капіталу.

Рисунок 3.2 – Система управління фінансовими ресурсами АТ КБ «ПриватБанк»

Джерело: розроблено автором

Статутний фонд банку, який представляє собою форму власності у вигляді акціонерного товариства, може бути розширений шляхом здійснення додаткової емісії акцій або збільшення номінальної вартості акцій банку.

Забезпечення необхідного обсягу залучених фінансових ресурсів із зовнішніх джерел головним чином здійснюється за рахунок залучення депозитів як фізичних, так і юридичних осіб. Залучені фінансові ресурси складають найбільший відсоток у загальному обсязі фінансових ресурсів банку, і їхній обсяг має вирішальне значення для забезпечення виконання плану з використання, що в свою чергу впливає на фінансовий результат банку.

Важливим етапом є оптимізація структури фінансових ресурсів банківської установи. Цей процес ґрунтується на таких критеріях, як збереження ефективного управління банківською установою засновниками та забезпечення мінімальної сукупної вартості залученого капіталу банку.

В системі управління фінансовими ресурсами велика увага приділяється моніторингу, що включає спостереження за станом, параметрами та характеристиками фінансових ресурсів. Цей процес спрямований на формування інформаційної бази для аналізу їх поведінки та прийняття обґрунтованих управлінських рішень з їх використання. Здійснення моніторингу надає можливість створити фундамент для аналізу та оцінки формування та використання фінансових ресурсів банку.

Складові елементи в запропонованій системі управління фінансовими ресурсами банку подані в загальному вигляді, однак заходи які будуть розроблятися для збільшення обсягу залучення фінансових ресурсів і покращення їх якості, а також ефективного їх використання, будуть індивідуальними для кожного наступного періоду оскільки потребують врахування багатьох чинників, починаючи з визначення цілей та закінчуючи реалізацією її основної мети.

Запропонована система управління фінансовими ресурсами банку може надати кілька важливих переваг для ефективної діяльності банку при її застосуванні:

– ефективне використання ресурсів – система дозволяє банку оптимально використовувати свої фінансові ресурси, максимізуючи при цьому їхню ефективність та прибутковість;

– ліквідність та платоспроможність – забезпечення оптимального рівня ліквідності та платоспроможності дозволяє банку ефективно управляти своєю платіжною здатністю та відповідати фінансовим зобов'язанням;

– мінімізація ризиків – ефективна система допомагає ідентифікувати та управляти різноманітними фінансовими ризиками, знижуючи ймовірність виникнення негативних наслідків;

– реалізація стратегічних цілей – банк може використовувати систему управління фінансовими ресурсами для досягнення своїх стратегічних цілей, включаючи розширення бізнесу, збільшення прибутковості та зміцнення позицій на ринку;

– гнучкість та адаптивність – дана система дозволяє банку швидко реагувати на зміни в економічному середовищі та адаптувати свою стратегію управління ресурсами відповідно до нових умов;

– покращення внутрішньої координації – система сприяє покращенню комунікації та координації між різними відділами банку, що сприяє більш ефективному управлінню фінансовими ресурсами.

Таким чином, реалізація запропонованої системи спрямована на забезпечення підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами та зростання надійності банківської установи. конкурентоспроможності та довгострокового успіху діяльності на фінансовому ринку.

Висновки

Сучасний стан вітчизняної банківської системи відзначається погіршенням якості активів, ослабленням підтримки банківських установ їхніми акціонерами, ускладненням доступу до ресурсів на фінансовому ринку та значним зниженням обсягів залучених коштів. Здатність банку залучати фінансові ресурси є невід'ємною складовою його конкурентоспроможності, а в умовах війни та періодичних потрясінь фінансового ринку може виявитися вирішальним фактором для фінансової стійкості банку.

Дослідивши концептуальні підходи до тлумачення поняття «фінансові ресурси банку», що розглядається вітчизняними вченими, доходимо висновку, що сьогодні не існує єдиного визначення його суті. З огляду на вище проведений аналіз, вважаємо, що найбільш науково обґрунтованим є розглядати поняття фінансових банківських ресурсів – як сукупність грошових та не грошових ресурсів, які є в розпорядженні банківської установи на засадах власності та тимчасового користування (залучені і позичені) і спрямовуються на забезпечення всіх напрямків його діяльності – забезпечення ліквідності, отримання прибутку, зміцнення позицій на грошовому ринку, розвиток матеріально-технічної бази, тощо. Вважаємо, що дане визначення «фінансових ресурсів банківської установи», на відмінну від існуючих є найбільш обґрунтованим та багатограним і враховує такі аспекти, як мету використання; джерела формування; право користування; матеріальний вияв фінансових відносин.

На основі досліджень різних думок науковців, нами систематизована та удосконалена класифікація за найбільш суттєвими ознаками, яка має допомогти у вирішенні наступних управлінських рішень, а саме: забезпечити здійснення активних операцій банку у визначених обсягах і напрямках; знайти джерела фінансових ресурсів з мінімальною вартістю. Управління фінансовими ресурсами - це складний і багатоаспектний процес, і правильна класифікація допомагає банку зрозуміти, які ресурси він має, як їх найкраще використовувати та як управляти їхніми ризиками.

Враховуючи сучасну ситуацію загалом у світі, пов'язаною з негативним впливом коронакризи, яка стала викликом для економіки багатьох країн, а також війною, яка відбувається на території нашої країни, помітно загострилися проблеми формування та використання фінансових ресурсів банківських установ. Однак, проаналізувавши фінансові ресурси вітчизняної банківської системи можна зробити наступні висновки.

Протягом 2020–2022 років загальна сума фінансових ресурсів вітчизняних банківських установ зросла на 29,11% за рахунок поступового збільшення розміру зобов'язань, однак в той же час власний капітал навпаки зменшився

Власний капітал банків зріс за період 2020–2022 року на 6380 млн грн або на 3,04%. Протягом даного періоду він змінювався неоднозначно, так у 2021 році порівняно з 2020 роком він збільшився на 21,99%, однак, вже у 2022 році порівняно з 2021 роком він зменшився на 15,5%, це насамперед пояснюється зменшенням статутного капіталу вітчизняних банків на 74514 млн грн або на 15,47%. Але вже за перші п'ять місяців 2023 року капітал банків майже досягнув рівня 2022 року, що говорить про те, що банківська система вистояла і починає далі розвиватися не дивлячись на військову агресію з боку росії. Проте власний капітал банків мав неоптимальну структуру з основною часткою статутного капіталу та непокритими збитками минулих років.

Зобов'язання вітчизняних банків України, як вже зазначалося, протягом аналізованого періоду поступово зростали, але необхідно зазначити, що дане зростання спостерігалось саме за рахунок депозитних коштів. Основними трендами на вітчизняному депозитному ринку за останні три роки є зростання збільшення частки депозитів в національній валюті та частки депозитів на вимогу. Це насамперед можна пояснити відновленням довіри до вітчизняної банківської системи і поступовим зростанням процентних ставок по депозитах (особливо в національній валюті). Однак, негативний вплив зовнішніх факторів (коронакриза, війна) зумовив звуження у 2021-2022 роках широкого спектру депозитних програм, зростання частки депозитів на вимогу, що може негативно вплинути на формування ресурсної бази банківських установ у майбутньому та привести до дисбалансу між термінами по депозитах та кредитах, а також зменшити ліквідність банків.

АТ КБ «ПриватБанк» є універсальним і системно важливим банком, який є основою фінансової системи України, із стратегічним напрямом діяльності, направленим на роздрібний сегмент, а також він активно працює з малим та середнім бізнесом.

Підводячи підсумок можна зробити висновок, що результати роботи АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки свідчать про його ефективність, гнучкість, стресостійкість та адаптивність. Довіра клієнтів до АТ КБ «ПриватБанк», оперативне реагування на нові виклики зовнішнього середовища та нові потреби клієнтів, забезпечило банківській установі лідерські позиції в загальному результаті діяльності банківської системи. Протягом 2020-2022 років не зважаючи на негативні наслідки воєнного стану (насамперед, підвищення кредитних ризиків), АТ КБ «ПриватБанк» вдалося досягнути високих фінансових результатів за звітний період. Чистий прибуток банку у 2022 році був максимальним результатом всієї банківської системи України.

В сучасних складних умовах розвитку фінансового ринку, АТ КБ «ПриватБанк» здійснює ефективне управління фінансовими ресурсами з метою забезпечення продовження стабільної діяльності банку, максимізуючи його прибуток, шляхом оптимізації співвідношення власних та запозичених фінансових ресурсів. На основі результатів аналізу фінансових ресурсів АТ КБ «ПриватБанк» можна зробити висновки:

- фінансові ресурси банку протягом аналізованого періоду постійно зростали: у 2021 році порівняно з 2020 роком зросли на 5,3%, а у 2022 році порівняно з 2021 роком – на 34,97%;
- спостерігається нестабільна зміна суми власного капіталу банківської установи, а саме у 2021 році порівняно з 2020 роком вона зросла на 26,1%, у 2022 році порівняно з 2021 роком знизилась на 13,25%;
- в складі власного капіталу протягом 2020-2022 років мав місце непокритий збиток, суми якого були досить значними але необхідно зазначити, що з кожним роком він поступово знижувався, статутний капітал банку протягом аналізованого періоду не змінювався і дорівнював;
- зростання залучених фінансових ресурсів банку відбувалося в основному за рахунок зростання депозитного портфеля, а не за рахунок

міжбанківських кредитів, що є позитивною тенденцією при формуванні фінансових ресурсів банку;

– не дивлячись на негативні наслідки коронакризи і війни протягом аналізованого періоду частка депозитного портфеля банку з кожним роком зростала, а це значить, що клієнти банку все більше довіряти свої заощадження саме йому, а значить зростає рівень його ліквідності та прибутковості;

– депозити на вимогу перевищують строкові депозити, як по фізичним особам, так і по юридичним особам, а це знижує ліквідність банківської установи.

Аналіз фінансових ресурсів банку АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки показав, що під впливом негативних наслідків війни у 2022 році спостерігається зниження власного капіталу банку, а також недостатність грошових ресурсів для довгострокового кредитування реального сектора економіки, що є важливою проблемою даної банківської установи. Однак даний банк протягом всього аналізованого періоду виконував всі нормативи НБУ, тобто має достатній рівень капіталу з урахуванням поточних вимог центрального банку та нормативні показники ліквідності банківської установи також значно перевищують нормативні значення.

Таким чином, АТ КБ «ПриватБанк» має таку структуру фінансових ресурсів, яка дозволяє поєднати порівняно достатню надійність та стійкість ресурсної бази з невисокою їх вартістю. Але не дивлячись на це, виникає гостра потреба в трансформації короткострокових ресурсів у довгострокові, оскільки необхідно задовольнити попит на високоліквідні активи, а також зменшити відсоток непрацюючих кредитів щоб зменшити відрахування в резерви.

Можливість збільшити обсяг залучених коштів та покращення їх якості залежить від ефективності управління фінансовими ресурсами банку. У зв'язку з цим в кваліфікаційній роботі запропонована система управління фінансовими ресурсами АТ КБ «ПриватБанк», реалізація якої дозволить банку оптимально використовувати свої фінансові ресурси, максимізуючи при цьому ефективність та прибутковість своєї діяльності, забезпечити оптимальний рівень ліквідності та платоспроможності, швидко реагувати на зміни в економічному середовищі та адаптувати свою стратегію управління ресурсами відповідно до нових умов.

Список використаних джерел

1. Азаренкова Г. М. Фінансові ресурси та фінансові потоки (теоретичний аналіз): Монографія / Г.М. Азаренко – Харків: ПП Яковлева, 2013. – 103 с.
2. Андрейків Т.Я. Суть та значення фінансових ресурсів банку в забезпеченні його стабільності / Т.Я. Андрейків, П.М. Сенещ, М.М. Сивуляк. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://journals-lute.lviv.ua/journal/20_2017/14.pdf
3. Бойко Д. І. Фінансові ресурси банку: визначення та класифікація / Д.І. Бойко, О.О. Коковіхіна, О.В. Цебенко // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2016. – №54. – С. 374-377.
4. Васюренко Л.Ф. Ресурси комерційного банку: теоретичний та прикладний аналіз: монографія. / Л.Ф. Васюренко, І. М. Федосік – Харків: ПП Яковлева, 2013. – 88 с.
5. Варцаба В. І. Оцінка фінансової стійкості банківської системи України та шляхи її зняття в умовах пандемії коронавірусу. / В.І. Варцаба // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2021. – Вип. 1 (57). – С. 107-113.
6. Вовчак О.Д. Систематизація та удосконалення класифікації ресурсної бази банків / О.Д. Вовчак, М.С. Алілуйко // Гроші, фінанси і кредит. – 2015. – №1/7 (21). – С. 57-60.
7. Волкович О.Ю. Питання правового забезпечення України в контексті залучення банками капіталу на міжнародних ринках. / О.Ю. Волкович // Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія : Право. – 2021. – № 1. – С. 127–133.
8. Вядрова І.М. Системний підхід в управлінні залученими ресурсами банку / І.М. Вядрова, В.Є. Волохата // Економіка та держава, 2014. – № 10. – С. 43-48.
9. Галіцейська Ю.М. Ресурсна політика комерційних банків: навч. посіб. /Ю.М. Галіцейська. – Тернопіль, Астон, 2014. – 184 с.

10. Гладких Д.М. Ключові проблеми капіталізації банківської системи України та напрями її зростання. / Д.М. Гладких // Бізнес Інформ. – 2021. – №5. С. 327–333. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.business-inform.net/article/?year=2021&abstract=2021_5_0_327_333
11. Гладких Д. М. Проблеми залучення довгострокових депозитів фізичних осіб в Україні та напрями їх вирішення. / Д.М. Гладких // Бізнес Інформ. – 2021. – № 9. – С. 202–207.
12. Глущенко Я. Фактори консолідації капіталу в банківському секторі в умовах індустрії 4.0 та COVID-19. / Я. Глущенко, О Корогодова., Т. Моїсеєнко, О. Сосновська, Н. Черненко // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2021. – № 3. – С. 4–14.
13. Діагностика стабільності банківського сектору 2023: підсумки першого півріччя. // Економічна правда. – 2023. – 30 серпня. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/news/2023/08/30/703699/>
14. Діденко І. В. Аналітична оцінка індикаторів капіталізації банківської системи та макроекономічної стабільності в Україні / І. В. Діденко, А. Ю. Єфименко // Вісник СумДУ. Серія «Економіка». – 2021. – № 2. – С. 118-125.
15. Диба М.І. Фінансові ресурси банку: поняття та підходи до їх аналізу [Електронний ресурс] / М.І. Диба, Я.П. Якімлюк // Галузева, міжгалузева та регіональна економіка. Режим доступу: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/2b505b81-9019-4465-86f5-abd2a5cd7cf1/content>
16. Дзюблюк О.В. Теоретичні та прикладні аспекти реалізації банками ресурсної політики: монографія / О.В. Дзюблюк. – Тернопіль : Астон, 2012. – 242 с.
17. Дрогоруб І.В. Взаємозв'язок дефініцій «фінансові ресурси банку», «ресурси банку», «ресурсна база банку» / І.В. Дрогоруб // Наукові записки Національного університету «Острозька академія», серія «Економіка». – № 25. – 2014. – С. 104-108.
18. Домбровська Л. В. Сучасні тенденції в управлінні ресурсами комерційних банків України / Л. В. Домбровська, В.К. Потриваєва // Інвестиції: практика та досвід. – 2018. – №21. – С. 39–44.

19. Д'яконова І. І. Науково-методичні підходи до визначення об'єктного поля управління фінансами банку [Електронний ресурс] / І.І. Д'яконова // Ефективна економіка. – 2017. – №9. Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5761>
20. Іноземцева Є. В. Концептуальні засади удосконалення формування ресурсного потенціалу банку / Є.В. Іноземцева, Волкова В.В. // Економіка і організація управління. – 2018. – № 4(32). – С. 56-64.
21. Завальна С. О. Економічна сутність банківських фінансових ресурсів, їх призначення та місце у діяльності банків / О.Д. Завальна, К.Л. Ларіонова // Фінансові аспекти розвитку економіки України: теорія, методологія, практика: збірник наукових праць здобувачів вищої освіти і молодих учених. Хмельницький : ХНУ. 2020. – С.14-16.
22. Заруба О. Д. Банківський менеджмент та аудит. / О. Д. Заруба. – К. : Видавництво «Лібра». – 2006. – 224 с
23. Землячов С.В. Сутність, джерела формування та значення ресурсної бази комерційних банків [Електронний ресурс] / С.В. Землячов // Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. – Режим доступу / : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvfbi/2009_3/Magazine_03_09_st12_pp6874.pdf
24. Звіт про фінансову стабільність, червень 2022 року. Національний банк України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-finansovu-stabilnist-cherven-2022-roku>
25. Звіт про фінансову стабільність, червень 2023 року. Національний банк України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-finansovu-stabilnist-cherven-2023-roku>
26. Кількість банків в Україні (2008-2023). Мінфін. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/count/>
27. Коваль М. М. Сучасний стан показників української банківської системи / М. М. Коваль, В. О. Співак, І. В. Куліковська // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2023. – №47. – С. 41-47.
28. Коваль С. Теоретичні аспекти фінансових ресурсів банку / С. Коваль

// Світ фінансів. – №2. – 2011. – С. 82-91.

29. Коваленко В. В. Достатність капіталу банків: сучасні виміри та подальші розвідки / В. В. Коваленко // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2022. – № 1-2 (80-81). – С. 77-94.

30. Колодяжна Т.В. Формування банківських ресурсів шляхом покращення умов депозитних послуг / Т.В. Колодяжна, Д.С. Федорова // Приазовський економічний вісник. – 2018. – №6(11). – С. 444-448.

31. Кочетова Т.В. Економічна сутність та необхідність формування фінансових ресурсів комерційного банку / Т.В. Кочетова, Пяничук Д.О. // Гроші, фінанси і кредит. – 2017. – №16. – С. 726-729.

32. Криховецька З.М. Проблеми та шляхи вдосконалення формування фінансових ресурсів банків [Електронний ресурс] / З.М. Криховицька, І.В. Кохан // Економіка та суспільство. – 2022. – №39. Режим доступу: <file:///C:/Users/User/Downloads/1344-Текстстатті-1296-1-10-20220614-4.pdf>

33. Ларіонова К.Л. Проблеми формування фінансових ресурсів банківської системи України в умовах фінансової нестабільності / К.Л. Ларіонова, Г.І. Капінос, Д.О. Балактіонова // Вісник Хмельницького національного університету. – 2020. – № 6. – С. 7-16.

34. Ларіонова К.Л. Механізм формування власного капіталу банку / К.Л. Ларіонова, С.В. Безвух // Вісник Хмельницького національного університету, 2017. – №6. Т.2. – С. 152-159.

35. Макаренко Ю.П. Оцінка управління депозитним портфелем комерційного банку на прикладі АТ «ОТП банк». / Ю.П. Макаренко, В.В. Хацько // Інвестиції: практика та досвід.– 2021. –№ 1. – С. 39–45.

36. Мельничук Н.Ю. Депозитна діяльність банківських установ у контексті формування їхньої ресурсної бази. / Н.Ю. Мельничук, С.С. Ковальчук // Науковий погляд: економіка та управління. – 2020. – № 1. – С. 163–167.

37. Національний банк посилює вимоги до капіталу банків з 01 січня 2022 року. НБУ. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-posilyuye-vimogi-do-kapitalu-bankiv-z-01-sichnya-2022-roku>

38. Нянько В. Банківська система за воєнного стану та у післявоєнному відновленні України / В. Нянько, Л. Нянько, В. Нянько // Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. – 2022. – №35. – С. 96-105.
39. Основні показники діяльності банків України. Наглядова статистика. НБУ. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#1>
40. Пасиви банків України (2008-2023). Мінфін. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/passive/>
41. Панасієнко Г.О. Механізм залучення фінансових ресурсів комерційними банками в Україні. Автореферат дис. – 2017. – ДННУ «Академія фінансового управління». – 37 с.
42. Томарович Т.В. Концептуальні основи механізму управління фінансовими потоками банку в сучасних умовах / Т.В. Томарович, Г.М. Азаренкова // Науковий вісник, Одеського національного економічного університету. – 2021. – №3-4 (280-281). – С. 54-58.
43. Річний звіт АТ КБ «ПриваБанк» на 31 грудня 2022 року. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://static.privatbank.ua/files/dod1_01052023_2022.pdf
44. Савлук М.І. Гроші та кредит: підручник / М.І. Савлук, А.М. Мороз. М.Ф. Пуховкіна та ін.; за заг. Ред. М.І. Савлука. – К.: КНЕУ, 2006. – 744 с.
45. Серєда Т. Управління фінансовими ресурсами банку / Т. Серєда, К. Ларіонова // Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін», 26 жовтня 2023 р. – 2023. – С. 54-57.
46. Сова О.Ю. Специфіка депозитних послуг у сучасних умовах банківського ринку України [Електронний ресурс]. 2018. Режим доступу: file:///C:/Users/User/Downloads/a_v_k,+8-1.pdf
47. Фінансова звітність АТ КБ «ПриватБанк» за 2021 рік. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>
48. Фінансова звітність АТ КБ «ПриватБанк» за 2022 рік. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>

49. Фінансова звітність АТ КБ «ПриватБанк» за 2023 рік. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>

50. Фостяк В. Депозитна політика банків України в умовах пандемії COVID-2019. / В. Фостяк, Я. Танчак, В. Другова, І. Алексеєв, М. Бондарчук // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2021. – № 3. – С. 15–24.

51. Чернишова Л.І. Управління розвитком депозитних ресурсів банку для зміцнення його кредитного потенціалу. / Л.І. Чернишова, К.П. Мунтян // Економіка. Фінанси. Право. – 2020. – № 12. – С. 20–25.